NAUTIČKE RUTE SREDNJE DALMACIJE

Ujević, Tomislav

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:469616

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET - SPLIT

Stručni studij „Turističko poslovanje“

ZAVRŠNI RAD

NAUTIČKE RUTE SREDNJE DALMACIJE

Mentor:
Izv.prof. dr. sc. Srećko Favro

Student:
Tomislav Ujević

Split, rujan 2016.

SADRŽAJ

1. UVOD 1

2. NAUTIČKI TURIZAM – POJAM I TRENDOVI 2

2.1. Pojam nautičkog turizma 2

2.2. Trendovi nautičkog turizma 4

3. PRIRODNA OSNOVA SREDNJE DALMACIJE 7

3.1. Prirodna osnova Splitsko-dalmatinske županije 7

3.1.1. Prometna infrastruktura Splitsko-dalmatinske županije 8

3.2. Prirodna osnova Šibensko-kninske županije 9

3.1.2. Prometna infrastruktura Šibensko-kninske županije 10

4. NAUTIČKA INFRASTRUKTURA SREDNJE DALMACIJE 11

4.1. Usporedba nautičke infrastrukture srednje Dalmacije u odnosu na RH 11

4.2. Nautička infrastruktura Splitsko-dalmatinske županije 15

4.2.1. Pokazatelji nautičke infrastrukture Splitsko-dalmatinske županije 16

4.2.2. Marine u Splitsko-dalmatinskoj županiji 22

4.3. Nautička infrastruktura Šibensko-kninske županije 26

4.3.1. Pokazatelji nautičke infrastrukture Šibensko-kninske županije 26

4.2.2. Marine u Šibensko-kninskoj županiji 32

4. ZAKLJUČAK 36

LITERATURA 37

POPIS TABLICA, GRAFOVA I SLIKA 39

1. UVOD

Nautički turizam fenomen je koji je u protekla tri desetljeća zabilježio jednu od najviših razvojnih stopa u europskom i u hrvatskom gospodarstvu, a ekonomski prognostičari razvitka turizma slažu se da je nautički turizam u početnom razvojnom razdoblju i da se visoki rezultati tek očekuju (Luković, 2007, pp. 689). Hidrografski institut (HHI, 2015, pp. 19) je analizom geografskih, oceanografskih i meteoroloških parametara karakterističnih za istočnu obalu Jadrana utvrdio kako se može zaključiti da Hrvatska ima iznimne preduvjete za razvoj nautičkog turizma, te niz komparativnih prednosti u odnosu na većinu drugih sredozemnih zemalja. Oni se očituju u: prirodni resursima, koji uključuju more i ljepotu prirode, razvedenu obalu, brojne otoke i prirodne atrakcije kao što su nacionalni i parkovi prirode, povoljnu klimu i visoku biološku raznolikost, ali i stupanj njihove očuvanosti prepoznati su kao glavna komparativna prednost nautičkog turizma u Hrvatskoj. Prirodni potencijal, zbog kojeg je Hrvatska prepoznata kao jedna od najprivlačnijih turističkih destinacija, čini geografsku osnovu za razvoj nautičkog turizma koji je neprijeporno autentičan i posebno prepoznatljiv hrvatski „turistički proizvod“ te se može reći da je upravo on izvorni i najmarkantniji tržišni znak (*eng. trade mark*) hrvatskog turizma, posebice njegova apsolutno najvažnijeg i najvrjednijeg dijela koji se odnosi na more i pripadajuća dodirna jedinstvena prirodna priobalna i otočna područja (HHI, 2015, pp. 19). Veliki potencijal imaju sve jadranske županije (njih 6), ali poglavito Splitsko-dalmatinska i Šibensko-kninska.

Stoga je analiza nautičke infrastrukture, ruta i ponude u ovim županijama srednje Dalmacije problem istraživanja. Ciljevi rada su prikaz, gospodarski značaj i identificiranje mogućnosti razvoja nautičkog turizma srednje Dalmacije. Pri metodologiji istraživanja korištena je metoda prikupljanja sekundarnih podataka te pri analiziranju tih podataka korištene su razne metode poput: metode analize, sinteze, opovrgavanja, metode klasifikacije, metode deskripcije, metoda kompilacije te komparativne metode. Rad je strukturiran u pet poglavlja. U prvom poglavlju iznesena su uvodna razmatranja te predstavljeni problem, ciljevi i metode istraživanja. Drugo poglavlje se odnosi na teorijsku razradu pojma nautičkog turizma i donosi najnovije trendove u svijetu i Europi. U trećem poglavlju analizirana je prirodna osnova dviju županija srednje Dalmacije, a u četvrtom je prikazana detaljna analiza nautičke infrastrukture, nautičkih ruta i ponuda marina u ovim županijama. U konačnici, u petom poglavlju iznesena su zaključna razmatranja.

2. NAUTIČKI TURIZAM – POJAM I TRENDOVI

U ovome poglavlju kratko je objašnjen pojam nautičkog turizma te su iznijeti glavni trendovi u svijetu i Hrvatskoj koji dočaravaju njegovu važnost.

2.1. Pojam nautičkog turizma

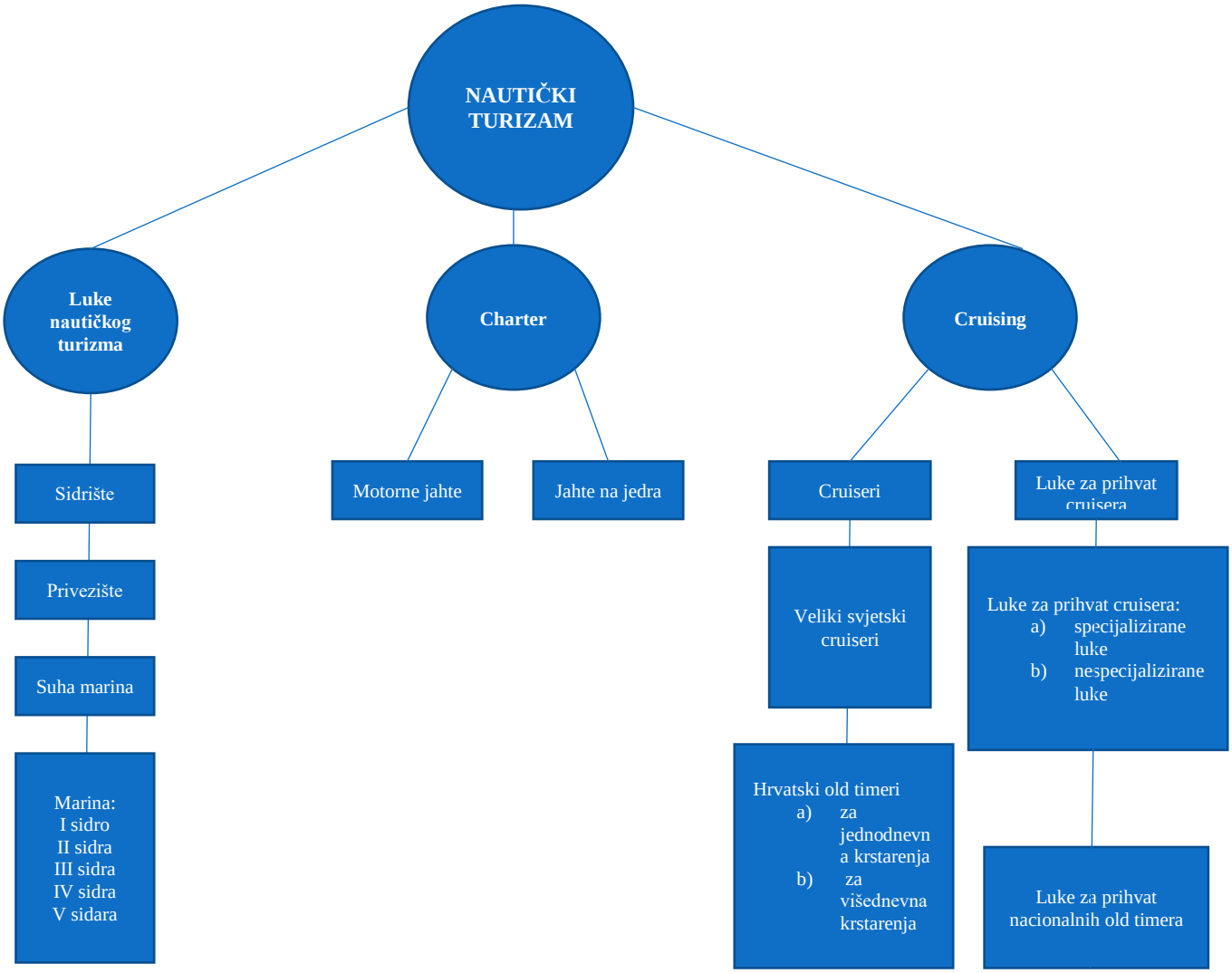
Nautički turizam pojam je koji se sastoji od dvije komponente, tzv. pomorsko-turističke te ga stoga nije lako definirati. Luković (2007, pp. 689) objašnjava da iako bi se pri površnoj analizi moglo učiniti da je tako, pomorska ga komponenta, naime, u cijelosti ne određuje. Naime, nautički turizam dio je i je turističkoga fenomena iz kojega je nastao i nedvojbeno je podvrsta turizma pa je stoga problematiku definiranja nautičkoga turizma potrebno promatrati u kontekstu problematike definiranja turizma.

Legislativna definicija nautičkog turizma definirana hrvatskim Zakonom o turističkoj djelatnosti daje sljedeću definiciju nautičkog turizma*: "Nautički turizmam je plovidba i boravak turista – nautičara na plovnim objektima, kao i boravak u lukama nautičkog turizma radi odmora i rekreacije."* Ne ulazeći dublje u analizu pojedinih definicija, istaknut će se najobuhvatnija koju su ponudili Luković i Gržetić (2007, pp.33), a koja definira nautički turizam kao ukupnost polifunkcionalnih aktivnosti i odnosa koji su uzrokovani boravkom turista-nautičara u lukama nautičkog turizma ili izvan njih i korištenjem plovnih objekata kao i drugih objekata vezanih uz nautičku turističku djelatnost radi rekreacije, športa, razonode i drugih potreba.

Prema Lukoviću (2007, pp. 701) nautički turizam zasad ima svoja tri osnovna pojavna oblika, a oni se grupiraju u slijedeće skupine poslovanja:

- luke nautičkog turizma,
- *charter* ili *chartering* i
- *cruising.*

Ovakvo je grupiranje poslovanja u nautičkom turizmu praktične naravi, a u pojmovnom je i u sadržajnom smislu dobro definirano pratećom legislativom i statistikom. Shematski prikaz tri osnovna pojavna oblika nautičkog turizma prikazan je na Slici 1 koja se nalazi ispod teksta.

Slika 1: Podjela nautičkog turizma
Izvor: prilagodba autora prema Luković (2007, pp. 704)

Luković (2007, pp. 705) objašnjava kako poslovanje u grupi *luka nautičkog turizma* podrazumijeva skupinu poslova vezanih uz smještaj plovila i nautičara i pružanje niza usluga plovilima i nautičarima. Najrazvijeniji je oblik poslovanja u toj grupi poslovanje marina, kao najsloženiji oblik luka nautičkog turizma. *Charter* ili *chartering* poslovanje je s plovilima ili brodovima, u smislu njihovog iznajmljivanja nautičarima. *Cruising* je vrsta poslovanja nautičkog turizma, a organizira se kao kružno putovanje plovilom cruising kompanije ili za tu svrhu nabavljenim i posebno pripremljenim plovilom.

U nastavku su objašnjeni aktualni trendovi nautičkog turizma.

2.2. Trendovi nautičkog turizma

Snažnim razvojem turizma poslije sredine 19. stoljeća započinje razvoj različitih novih oblika turizma, pa tako i nautičkog. Nautički turizam može se podijeliti na (Gračan et al., 2006, pp. 124):

- individualni (nautički turizam koriste pojedinci i njihove obitelji ili prijatelji, a koji posjeduju vlastite plovne objekte, što služe za njihovo osobno zadovoljstvo; plovila vrste čamaca, splav, jahta, trimaran i sl.) i
- masovni (sustav charter putovanja, unutar kojeg putuje po nekoliko tisuća putnika na velikim putničkim brodovima – cruiserima; takvi brodovi su građeni na način da mogu korisnicima pruže razne usluge, od hrane, pića, spavanja, do zabave, kupanja u bazenima, raznih trgovina, salona za masažu, kockarnica i sl.).

Gračan et al. (2006, pp. 124) objašnjavaju da se stalnim razvojem nautičkog turizma javljaju novi oblici i sadržaji koji ga razvijaju i mijenjaju mu strukturu pa se tim utjecajem, posljednjih godina, javlja se cijeli niz novih oblika nautičkog turizma. Sustavno se nautički turizam može podijeliti na

- veliki nautički turizam (djeluje putem trajekata, putničkih brodova, hidrobrodova itd.) i
- mali nautički turizam (obavlja se putem čamaca, jedrilica, jahti, glisera, skutera, kajaka, splavi itd.).

Kako je već spomenuto, nautički turizam jest fenomen koji je u protekla tri desetljeća zabilježio jednu od najviših razvojnih stopa u europskom i u hrvatskom gospodarstvu te se ekonomski analitičari (u turizmu) slažu da je ova vrsta turizma u početno razvoju i da se najbolji rezultati tek mogu očekivati.

Međunarodne usporedbe ponude i potražnje u nautičkom turizmu u svijetu i Europi su otežane prije svega zbog nedostatnih podataka, a zatim i nemogućnosti usporedbe raspoloživih podataka koji su najčešće temeljeni na različitim izvorima i različitim metodologijama prikupljanja (Horak et al., 2015, pp. 12). Ipak, na osnovi određenih dostupnih podataka moguće je uvjeriti se u već impresivne rezultate nautičkog turizma. Tako na primjer Europu karakterizira (Horak et al, pp.12):

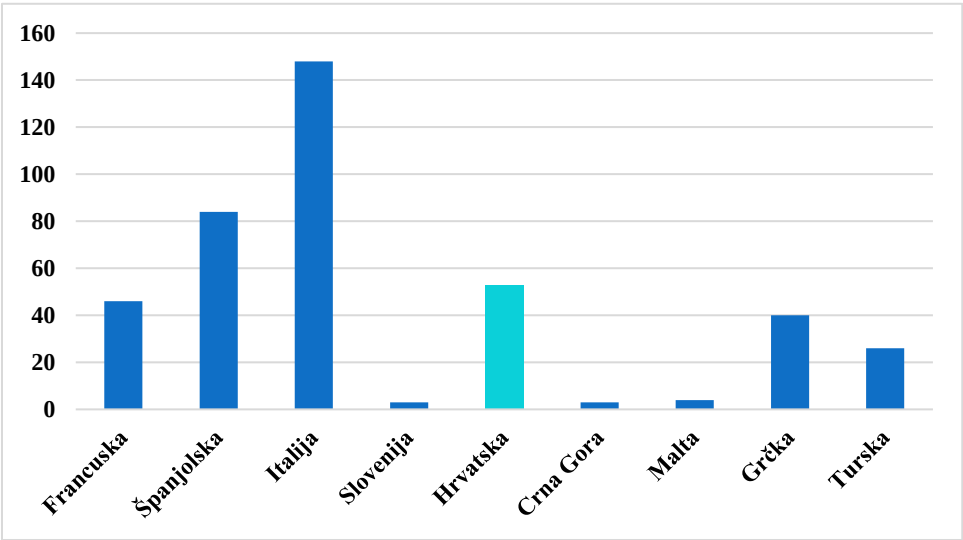
- 70.000 km obale;
- 27.000 km plovnih rijeka;

- više od 4.500 marina s 1,75 milijuna vezova;
- vodeće je područje za nautički turizam i vodene sportove u svijetu;
- 70% svjetskog jaht-čartera je u Europi, s najvećim dijelom na Mediteranu.

Slika 2: Industrija izgradnje brodova za nautički turizam u Europi
Izvor: Horak et al. (2014, pp.6)

Karakteristike industrije izgradnje brodova za nautički turizam u Europi prikazane su na Slici 2. Može se uočiti da industrija zapošljava 280 000 ljudi, da na europskim vodama plovi 6 milijuna plovila i da je industrija generirala 20 milijardi eura prometa u 2011. godini. Najznačajnije mjesto za razvoj nautičkog turizma u svijetu i Europi je Mediteran. Graf 1 prikazuje kapacitete za nautički turizam na Mediteranu.

Graf 1: Kapacitet za nautički turizam na Mediteranu (broj marina)
Izvor: Horak et al. (2014, pp.7)

Uočljivo je da najveće zemlje (Italija, Španjolska, Francuska) imaju i najveći potencijal za nautički turizam, no odmah do njih je Hrvatska.

U nautičkom turizmu trenutno se ističu sljedeći trendovi ponude i potražnje. Trendovi u potražnji (Horak et al., 2014, pp.20):

- kontinuirani rast,
- novi tržišni segmenti,
- rast potražnje s istočnoeuropskih tržišta,
- rast segmenta 55+ ,
- rast potražnje za prihvat većih (12+ m) i mega (20+ m) jahti,
- skraćivanje vremena boravka na plovilu,
- rast broja aktivnosti tijekom putovanja/plovidbe,
- rast ekološke svijesti o očuvanju okoliša.

Trendovi u ponudi su (Horak et al., 2014, pp.21):

- rast kvalitete ukupne ponude,
- diversifikacija proizvoda prema pojedinim tržišnim segmentima,
- okolišno odgovorno poslovanje - razvoj ‘čistih tehnologija’,
- inovativna ponuda ‘stay&sail’ aranžmana,
- ulaganja u klubove mladih – razvoj strasti za nautičkim turizmom od rane dobi.

3. PRIRODNA OSNOVA SREDNJE DALMACIJE

U svrhu upoznavanja potencijala za razvoj nautičkog turizma, te nautičkog biznisa općenito, u srednjoj Dalmaciji, potrebno je upoznati se s prirodnim i prostorno-lokacijskim obilježjima ovog područja. Pod srednjom Dalmacijom podrazumijevaju se područja dvaju hrvatskih županija, Splitsko-dalmatinske te Šibensko-kninske. U nastavku poglavlja opisane su njihove glavne prirodne i prostorno-lokacijske karakteristike.

3.1. Prirodna osnova Splitsko-dalmatinske županije

Geografski, Splitsko-dalmatinska županija se nalazi na središnjem dijelu jadranske obale. Njezine krajnje točke su Vrlika na sjeveru, Palagruža (najudaljeniji hrvatski otok) na jugu, Marina na zapadu te Vrgorac na istoku. Administrativno, Splitsko-dalmatinska županija graniči na sjeveru s Bosnom i Hercegovinom, na istoku s Dubrovačko-neretvanskom županijom dok se na jugu prostire do granice teritorijalnog mora Republike Hrvatske. Županija se dijeli u tri geografske pod cjeline, a to su zaobalje, priobalje i otoke. Zaobalje se nalazi u kontinentalnom dijelu županije. Karakterizira ga što je ispresijecano planinama koje se pružaju paralelno s obalom. Ovo područje je rijetko nastanjeno i ekonomski je siromašno. Za razliku od zaobalja, priobalje je urbanizirano i ekonomski razvijenije, a čini uski pojas uz more između planinskih lanaca i mora. Najveći otoci su: Čiovo, Šolta, Brač, Hvar i Vis (RERA SDŽ, 2011, pp. 7).

Slika 3: Geografski položaj Splitsko-dalmatinske županije na karti RH
Izvor: http://webhosting-wmd.hr/splitsko-dalmatinska/ [pristupljeno 10.09.2016.]

Cjelokupna površina Splitsko-dalmatinske županije iznosi 14.106,40 km^2. Površina kopnenog dijela s površinom otoka je 4.523,64 km^2 što predstavlja 8% površine RH dok površina morskog dijela iznosi 9.576,40 km2 (to je 30,8% morske površine RH). Najveći dio površine zauzima zaobalje (60%), potom slijedi priobalje (21%), a najmanji udio površine imaju otoci (19%) (RERA SDŽ, 2011, pp.7).

Po pitanju klime, Splitsko-dalmatinska županija se nalazi u zoni jadranskog tipa mediteranske klime. Glavne osobine ovakvog tipa klime su suha i vruća ljeta te blage i vlažne zime. Prosječne godišnje temperature su manje u zaobalnom u odnosu na obalno i otočno područje, a količina oborina je veća. Na otočnom području klima je je topla s obiljem sunca i temperaturama koje rijetko padnu ispod nule, te sa malo oborina. Različito od otoka, klima zaobalnog područja je poprilično hladna i temperature tijekom jesenskih i zimskih mjeseci često padaju ispod nule, a prisutna je i veća količina oborina. Što se tiče klime na priobalju, njezina su obilježja oborine u hladno doba godine te vruća i suha, ali izrazito vedra ljeta (RERA SDŽ, 2011, pp.9).

3.1.1. Prometna infrastruktura Splitsko-dalmatinske županije

Prometna infrastruktura se dijeli u četiri komponente: cestovnu, željezničku, pomorsku i zračnu infrastrukturu.[1]

Kada je u pitanju *cestovna infrastruktura*, sukladno podatcima DZS-a iz 2009. koje navodi RERA SDŽ (2011), na području Splitsko-dalmatinske županije kategorizirano je 2.659 km cesta, od čega su 864 km državne, 854 km županijske i 941 km lokalne ceste. Gustoća cestovne mreže iznosi 586 m/km². *Željeznička infrastruktura* je zastarjela i nije zadovoljavajuća na trenutnoj razini. Županija je povezana sa središnjom hrvatskom željezničkom prugom Split-Perković-Knin, te dalje prugom Gospić-Oštarije (Karlovac-Zagreb),a građevinska dužina pruge u SDŽ iznosi 52,8 km. Što se tiče *zračne infrastrukture*, postoje 3 zračne luke (zračna luka Split, zračna luka Brač i športska zračna luka Sinj), a najznačajnija je je radi svoje prometnosti zračna luka Split (RERA SDŽ, 2011, pp. 10).

[1] U kontekstu ovog rada poglavito je bitna pomorska infrastruktura pa je stoga detaljnije pojašnjenja u idućem poglavlju.

3.2. Prirodna osnova Šibensko-kninske županije

Šibensko-kninska županija nalazi se na na jugu Republike Hrvatske, u središnjem dijelu sjeverne Dalmacije. Značenje i potencijal ove županije nerijetko se previđa zbog povijesne dominacije drugih dalmatinskih županija. Šibensko-kninska županija također posjeduje atraktivnu kulturnu baštinu i u tom pogledu ne zaostaje za većim urbanim dalmatinskim centrima. Ukupna površina županije iznosi 5 670 km^2. To uključuje 2 994 km^2 kopnene površine što predstavlja 5,3% kopnenog teritorija RH, i otočno područje s morem, a koje se zauzima 2 676 km^2 (na što otpada 8,6% teritorija hrvatskog obalnog mora). U županiji se nalazi 285 otoka ukupne površine 665 km^2. Šibensko-kninska županija na istoku graniči s Bosnom i Hercegovinom, a na zapadu tvori dio jadranske morske granice s Italijom. Na sjeveru graniči sa Zadarskom županijom, a na jugu sa Splitsko-dalmatinskom (RERA ŠKŽ, 2011, pp. 16).

Slika 4: Geografski položaj Šibensko-kninske županije na karti RH
Izvor: http://webhosting-wmd.hr/sibensko-kninska/ [pristupljeno 10.09.2016.]

Prema reljefnim karakteristikama županije teritorij se dijeli dva područja: primorsko i kontinentalno, a unutar ovih područja moguće je razlikovati, prema reljefnim specifičnostima, pojedina pod područja. Primorski dio se sastoji od uskog obalnog pojasa, neposredno zaobalnog područja i otoka. Osnovni reljefni oblici obalnog pojasa i neposrednog zaobalnog dijela županije su uzdužni vapnenački grebeni i dolomitsko-laporne udoline koje se pružaju u smjeru sjeverozapad-jugoistok, ali i specifični kanjon rijeke Krke, koji poprečno presijeca navedene reljefne oblike. Kontinentalni dio teritorija županije čine krška zaravan i zagora, unutar koje se razlikuju kninska i drniška zagora dok su osnovni reljefni oblici područja su krška zaravan,

krške depresije, doline rijeke Krke i njenih pritoka, te okolni brdsko-planinski prostor (RERA ŠKŽ, 2011, pp.19).

Na području Šibensko-kninske županije moguće je razlikovati nekoliko tipova klime, od mediteranske i submediteranske do kontinentalne i planinske. Otočno i priobalno područje koji su pod jakim utjecajem Jadranskog mora imaju obilježja mediteranske klime, topla/vruća i suha ljeta i blage i vlažne zime. Utjecaj mora dopire i do područja Dalmatinske zagore, gdje zbog utjecaja kopna mediteranska klima prelazi u submediteransku. Glavna razlika između ta dva tipa klime jest to što su u uskom obalnom pojasu ljeta iznimno suha, dok na primjer, s druge strane, u zaleđu nema tako izraženog suhog razdoblja. Između submediteranske klime Zagore i planinske klime područja Dinare proteže se pojas kontinentalne klime, do kojega ne dopire utjecaj mora (RERA ŠKŽ, 2011, pp.25).

3.1.2. Prometna infrastruktura Šibensko-kninske županije

U ovom dijelu kratko je predočena prometna, željeznička i zračna infrastruktura Šibensko-kninske županije.[2]

Osnova cestovna mreža Šibensko-kninske županije sastoji se od pravaca koji se u odnosu na smjer protezanja u širem prostoru, morfologiju terena i raspored središnjih naselja mogu podijeliti na uzdužne i poprečne. Ukupna duljina javnih razvrstanih cesta na području županije iznosi 1294 km (43 km autoceste, 367 km državnih cesta, 470 km županijskih cesta i 414 km lokalnih cesta). Gustoća cestovne mreže je 434 m/km². Kroz Šibensko-kninsku županiju ne prolaze paneuropski prometni koridori, već se pruga u županiji veže na V.b prometni koridor. Stoga je dio pruge kategoriziran kao priključna željeznička pruga od značaja za međunarodni promet (M) dok je manji dio kao željeznička pruga od značaja za regionalni promet (R). Na području Šibensko-kninske županije ne postoji zračna luka pa se zračni promet odvija preko najbližih susjednih zračnih luka: Split i Zadar (RERA ŠKŽ, 2011, pp.95).

[2] Pomorska infrastruktura detaljnije je objašnjena u sklopu idućeg poglavlja.

4. NAUTIČKA INFRASTRUKTURA SREDNJE DALMACIJE

U ovome poglavlju prezentirana je i analizirana nautička infrastruktura dviju županija srednje Dalmacije: Splitsko-dalmatinske i Šibensko-kninske, usporedno (u odnosu na cijelu Republiku Hrvatsku) te zasebno.

4.1. Usporedba nautičke infrastrukture srednje Dalmacije u odnosu na RH

Analizirani su pokazatelji dostupni na Državnom zavodu za statistiku (DZS, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016) za sve županije koje imaju nautičku infrastrukturu u RH te je posebno istaknut položaj dviju županija koje pripadaju srednjoj Dalmaciji. Analiza je izvršena na najnovijim dostupnim podatcima, za 2015. godinu.

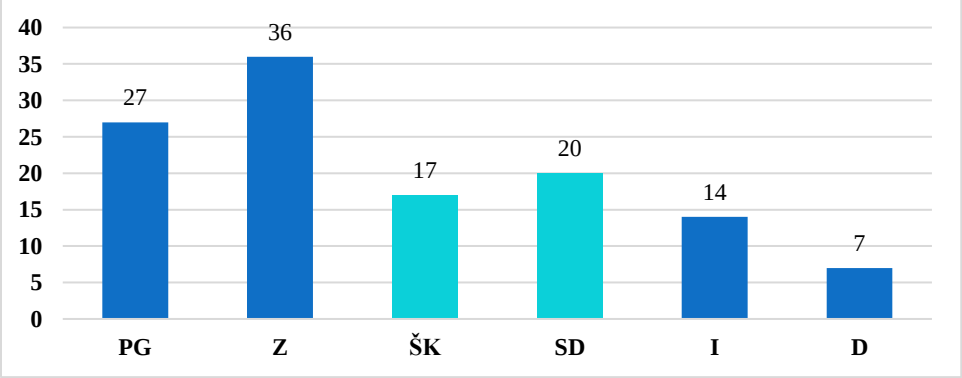
Tablica 1: Luke nautičkog turizma u RH (2015. godina)

Županija	Ukupno	Sidrište	Privezište	Marine	Nerazvrstane
Republika Hrvatska	**121**	38	10	70	3
Primorsko-goranska	**27**	6	5	16	-
Zadarska	**36**	22	2	12	-
Šibensko-kninska	**17**	3	-	14	-
Splitsko-dalmatinska	**20**	6	1	12	1
Istarska	**14**	-	2	12	-
Dubrovačko-neretvanska	**7**	1	-	4	2

Izvor: DZS (2016)

U Tablici 1 su izneseni ukupni i strukturni podatci za luke nautičkog turizma u RH u 2015. godini. Ukupno je bila 121 luka, od čega najviše marina (njih 70). U ŠKŽ bilo je 17 luka nautičkog turizma od čega 3 sidrišta i 14 marina. U SDŽ bilo je 20 luka nautičkog turizma (6 sidrišta, 1 privezište, 12 marina i 1 nerazvrstana luka). Usporedba luka nautičkog turizma u RH prikazana je na Grafu 2.

Graf 2: Luke nautičkog turizma po županijama (2015.)

Izvor: DZS (2016)

Iz Grafa X je uočljivo da je najviše luka nautičkog turizma bilo u Zadarskoj županiji (36) te u Primorsko-goranskoj (27). Potom slijede Splitsko-dalmatinska (20) i Šibensko-kninska (17).

Tablica 2: Kapacitet luka nautičkog turizma u RH (2015.)

Županija	Površina akvatorija, m^2	Broj vezova, ukupno	Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu	Ukupna površina prostora na kopnu, m^2
Republika Hrvatska	3 614 784	17 351	5 105	787 562
Primorsko-goranska	739 970	3 266	1 653	178 563
Zadarska	1 015 499	3 820	941	149 886
Šibensko-kninska	716 812	3 630	950	136 872
Splitsko-dalmatinska	405 700	2 290	553	77 732
Istarska	632 399	3 601	802	163 794
Dubrovačko-neretvanska	104 404	744	206	80 715

Izvor: DZS (2016)

Kao što je vidljivo iz Tablice 2, ukupna površina akvatorija u m^2 u 2015. godini na razini RH iznosila je 3,6 milijuna m^2. Po veličini akvatorija najveća je Zadarska županija, Šibensko-kninska je treća, a Splitsko-dalmatinska peta. Ukupan broj vezova u cijeloj Hrvatskoj iznosio je 17 351. Najviše ih je bilo u Zadarskoj (3 820), a odmah iza slijedi Šibensko-kninska s 3 630. SDŽ je i ovdje predzadnja, peta s 2 290 vezova. Kada je u pitanju broj mjesta za smještaj plovila na kopnu, u RH iznosio je ukupno 5 105. Uvjerljivo najviše ih ima u Primorsko-goranskoj županiji (1 653). Šibensko-kninska je opet druga (950), a Splitsko-dalmatinska predzadnja (553). Ukupna površina prostora na kopnu je 787 562 m^2 u Hrvatskoj. Po županijama prednjače Primorsko-goranska, Istarska i Zadarska. Šibensko-kninska je četvrta, a Splitsko-dalmatinska peta, a lošija je jedino (kao i u svim kategorijama) Dubrovačko-neretvanska županija.

Tablica 3: Broj plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.)

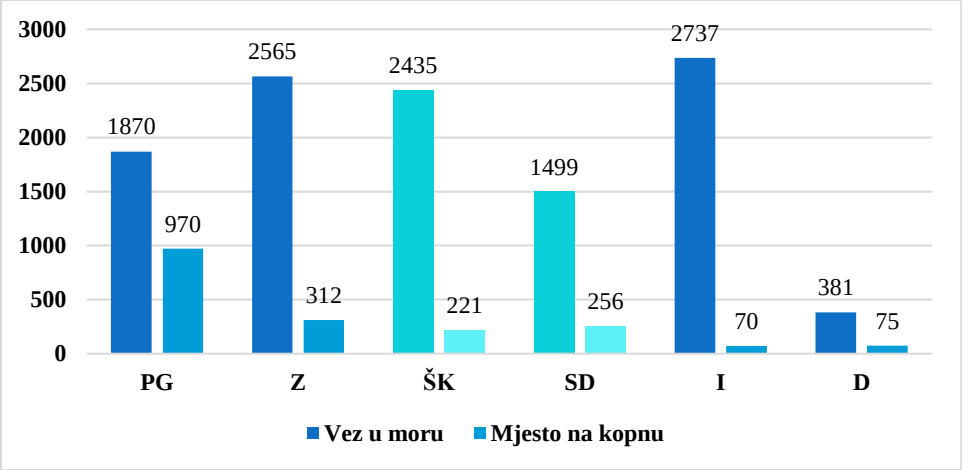
Županija	Ukupno	Motorne jahte	Jahte na jedra	Ostalo
Republika Hrvatska	**13 399**	6 581	6 236	582
Primorsko-goranska	**2 848**	1 832	800	216
Zadarska	**2 877**	1 312	1 492	73
Šibensko-kninska	**2 656**	1 324	1 204	128
Splitsko-dalmatinska	**1 755**	506	1 158	91
Istarska	**2 807**	1 420	1 351	36
Dubrovačko-neretvanska	**456**	187	231	38

Izvor: DZS (2016)

Broj plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u RH iznosi ukupno 13 399. Plovila na stalnom vezu mogu se podijeliti na motorne jahte i jahte na jedra i ostala plovila. Broj ostalih plovila je zanemariv u ukupnom broju dok je omjer motornih jahti i jahti na jedra podjednak. U Šibensko-kninskoj županiji tijekom 2015. godine nalazile su se 1324 motorne jahte te 1204 jahte na jedra. ŠKŽ je treća u obje kategorije. U broju motornih jahti prednjači Primorsko-goranska županija, a u broju jahti na jedra Zadarska županija. Za Splitsko-dalmatinsku županiju

je znakovito što ima osjetno veći broj jahti na jedra u odnosu na motorne jahte (1158 na prema 506). Prema motornim jahtama je pretposljednja, peta (lošija samo Dubrovačko-neretvanska), a prema jahtama na jedra četvrta (lošije Primorsko-goranska i Dubrovačko-neretvanska).

Graf 3: Struktura broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.)

Izvor: DZS (2016)

Na Grafu 3 iznad teksta prikazana je struktura broja plovila na stalnom vezu. Može se uočiti da dominiraju plovila za koja je korišten vez u moru u odnosu na plovila za koja je korišteno mjesto na kopnu.

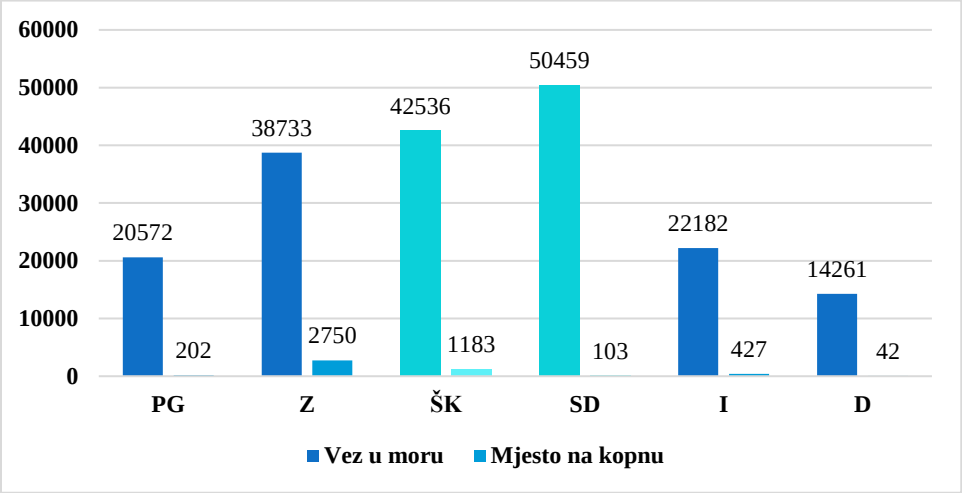
Tablica 4: Broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.)

Županija	Ukupno	Motorne jahte	Jahte na jedra	Ostalo
Republika Hrvatska	**193 450**	63 579	122 600	7 271
Primorsko-goranska	**20 774**	11 582	7 929	1 263
Zadarska	**41 483**	20 281	20 776	426
Šibensko-kninska	**43 719**	11 156	30 471	2 092
Splitsko-dalmatinska	**50 562**	9 197	38 991	2 374
Istarska	**22 609**	7 417	14 900	292
Dubrovačko-neretvanska	**14 303**	3 946	9 533	824

Izvor: DZS (2016)

Tijekom 2015. godine u Republici Hrvatskoj našla su se 193 450 plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma. Kao i u prethodnom slučaju (s plovilima na stalnom vezu), i sada vrijedi podjela na motorne jahte, jahte na jedra i ostala plovila. I ovoga puta broj ostalih plovila je zanemariv, no jahte na jedra su osjetno, gotovo duplo više, zastupljene u odnosu na motorne jahte. Ovoga puta, prema broju plovila u tranzitu, najbolje su županije srednje Dalmacije. Splitsko-dalmatinska se nalazi na prvom mjestu (50 562 plovila) te prednjači i jahtama na jedra dok je po motornim jahtama četvrta (9 167). Šibensko-kninska županija treća je u kategoriji motornih jahti (11 156), a druga u kategoriji jahti na jedra (30 471). U kategoriji motornih jahti najbolja je Zadarska županija (20 281).

Graf 4: Struktura broja plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.)

Izvor: DZS (2016)

Kao i u prethodnom slučaju (kod broja plovila na stalnom vezu), ali ovoga puta još izraženije, dominantna su plovila za koja je korišten vez u moru u odnosu na plovila za koja je korišteno mjesto na kopnu.

Tablica 5: Ostvaren prihod luka nautičkog turizma u RH (2015.), tisuća kuna

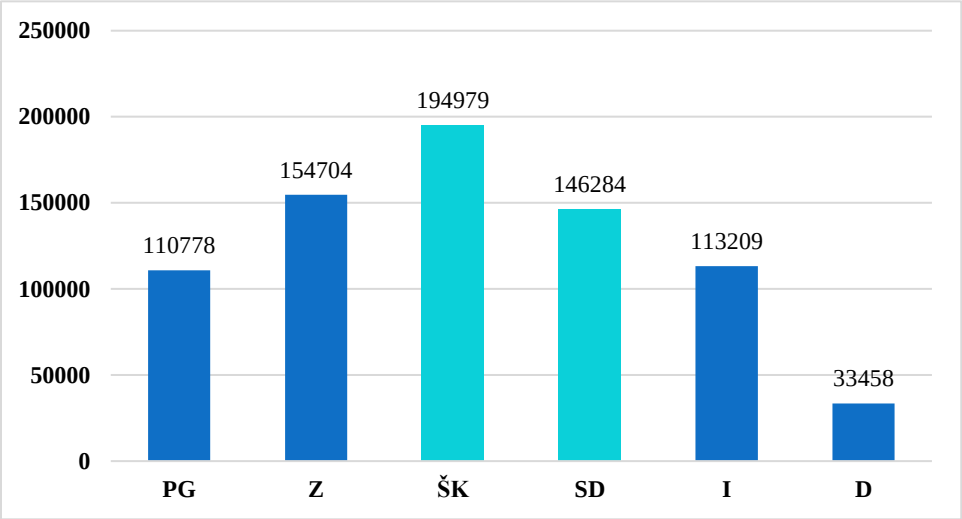
Županija	Ukupno	Iznajmljivanje vezova	Servisne usluge	Ostali prihodi
Republika Hrvatska	**753 412**	519 360	57 185	176 867
Primorsko-goranska	**110 778**	70 939	9 130	30 709
Zadarska	**154 704**	112 280	10 481	31 943
Šibensko-kninska	**194 979**	116 104	18 201	60 674
Splitsko-dalmatinska	**146 284**	104 454	12 443	29 387
Istarska	**113 209**	90 715	4 881	17 613
Dubrovačko-neretvanska	**33 458**	24 868	2 049	6 541

Izvor: DZS (2016)

Prihodi luka nautičkog turizma ostvaruje se po tri osnove: iznajmljivanje vezova, servisne usluge i ostali prihodi. Ukupno su, tijekom 2015. godine, na razini RH, luke nautičkog turizma realizirale prihode od 753,4 milijuna kuna. Najviše je tom iznosu pridonijela Šibensko-kninska županija (194,9 milijuna kuna). Slijedi Zadarska (154,7 milijuna kuna) pa potom i Splitsko-dalmatinska (146,3 milijuna kuna). Po kategorijama je slična situacija. U najznačajnijoj kategoriji (iznajmljivanje vezova) poredak je isti. Najviše servisnih usluga ostvarila je ŠKŽ, a odmah se iza smjestila SDŽ. Kada su ostali prihodi u pitanju i tu je najbolja ŠBŽ, ali iza nje su Zadarska pa Primorsko-goranska županija, a na četvrtom mjestu SDŽ. Znakovito je da je Dubrovačko-neretvanska županija najlošija u svim kategorijama.

Na Grafu 5 se nalazi usporedni prihod kretanja ukupnih prihoda luka nautičkog turizma gdje su jasno uočljive razlike između županija.

Graf 5: Ostvaren prihod luka nautičkog turizma u RH (2015.), tisuća kuna

Izvor: DZS (2016)

U nastavku rada analizirana je nautička infrastruktura, zasebno za svaku od dvije županije srednje Dalmacije.

4.2. Nautička infrastruktura Splitsko-dalmatinske županije

Pomorski promet je od iznimne značajnost za Splitsko-dalmatinsku županiju s obzirom na njegovu nezaobilaznu ulogu u prometnom i gospodarskom razvoju. Lučka infrastruktura se sastoji od:

- 3 trgovačko-industrijske luke (2 županijskog i 1 državnog značaja),
- 9 luka nautičkog turizma (8 županijskog i 1 državnog značaja),
- 51 luke otvorene za javni promet (44 lokalnog značaja, 6 županijskog i 1 međunarodnog značaja),
- 49 sportsko-rekreativnih luka (županijskog značaja),
- 8 pristaništa (5 županijskog i 3 državnog značaja), 4 brodogradilišta (2 županijskog i 2 državnog značaja) i
- 1 servisne baze.

Pogotovo je važna Splitska luka koja je jedna od najvećih hrvatskih luka, a dijeli se na putničku (Gradska luka) i teretnu (Sjevernu luku). Gradska luka Split se suočava s problemima poput nedostatka parkirališnog prostora za automobile i privezišta za mega jahte, ali i veza za prihvat kruzera (RERA SDŽ, pp.11).

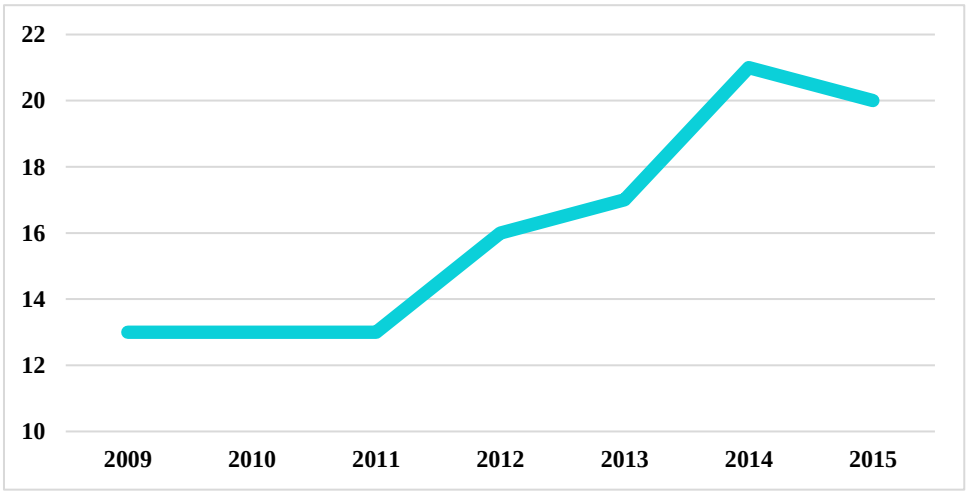
Gradska luka Split se suočava s nedostatkom parkirališnog prostora za automobile i privezišta za mega jahte, kao i veza za prihvat cruisera dok se Sjeverna luka ima problem nepostojanja, manjka i/ili zastarjelosti postojeće lučke suprastrukture. Za trajektne luke na glavnim prometnim pravcima pretežno postoji problem nedostatnog kapaciteta i opremljenosti. Općenito, može se istaknuti da su morske luke županijskog značenja (posebno one gospodarske namjene) nedovoljno iskorištene s obzirom na potencijale i rastuće potrebe (RERA SDŽ, 2011, pp. 12).

Hrvatski hidrografski institut (HHI, 2015, pp. 28) navodi da je sa godišnjim prometom od preko 4 421 568 putnika i 654 944 vozila, splitska luka treća luka na Mediteranu (nakon Napulja i Pireja). Nadalje, sukladno podatcima Državnog zavoda za statistiku, u 2013. godini luka Split sudjelovala je s 30% udjela u prometu brodova u Republici Hrvatskoj, te je u 2013. ostvarila porast u odnosu na 2012. godinu. U prometu tereta, luka Split sudjelovala je s 20%, te je i tom segmentu ostvarila i porast. U ukupnom prometu putnika, u 2013.godini luka Split sudjelovala je s 50%, a usporedno u 2012.godinu to je bio porast putnika od 4% (HHI, 2015, pp.28).

4.2.1. Pokazatelji nautičke infrastrukture Splitsko-dalmatinske županije

Zbog promijenjene geopolitičke situacije, rata te procesa tranzicije, došlo je do znatne recesije ove značajne gospodarske grane (HHI, 2015). Ali, u posljednje vrijeme osjetan je rast i napredak u svim pokazateljima nautičkog turizma.

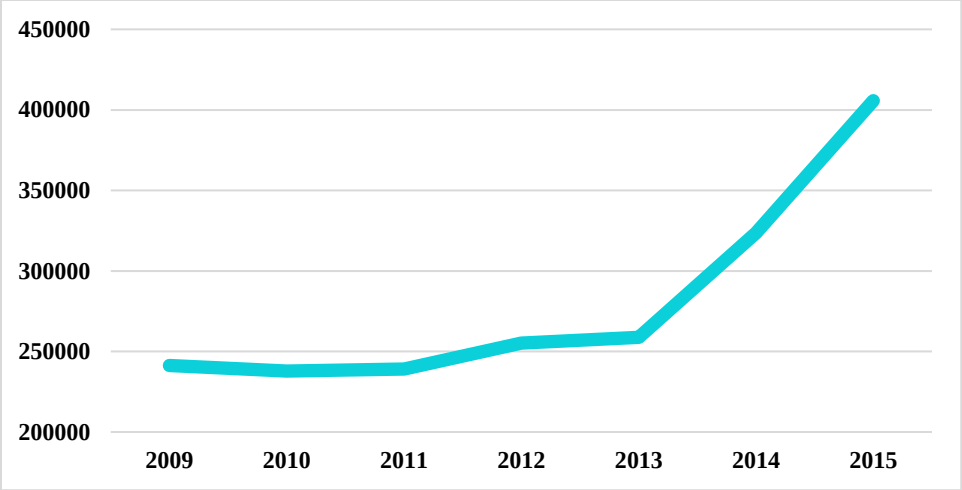
Graf 6: Broj luka nautičkog turizma u SDŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Broj luka nautičkog turizma u samo pet godina povećao se za više od 50%. Naime, u razdoblju od 2009. do 2011. u Splitsko-dalmatinskoj županiji bilo je ukupno 13 luka nautičkog turizma. Taj broj je do 2014. narastao na čak 21 luku da bi u 2015. u SDŽ bilo 20 luka nautičkog turizma.

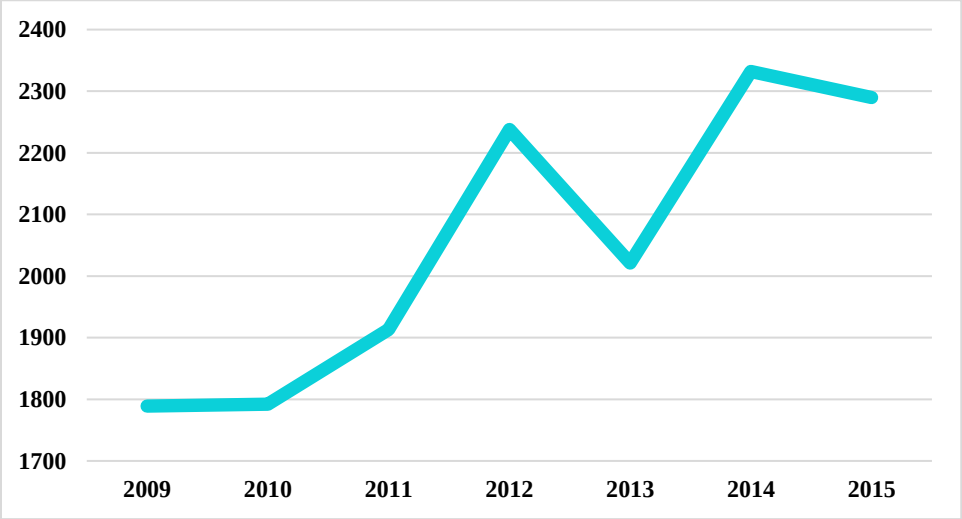
Graf 7: Površina akvatorija u SDŽ (2009. – 2015.), u m^2

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Površina akvatorija naglo se povećala od 2013. do 2015. Do 2013. godine kretala se u rasponu od oko 250 000 m^2 (uz manje ili veće oscilacije), da bi u u 2015. iznosila 405 700 m^2. U relativnim terminima to je napredak za više od 60%.

Graf 8: Broj vezova SDŽ (2009. – 2015.)

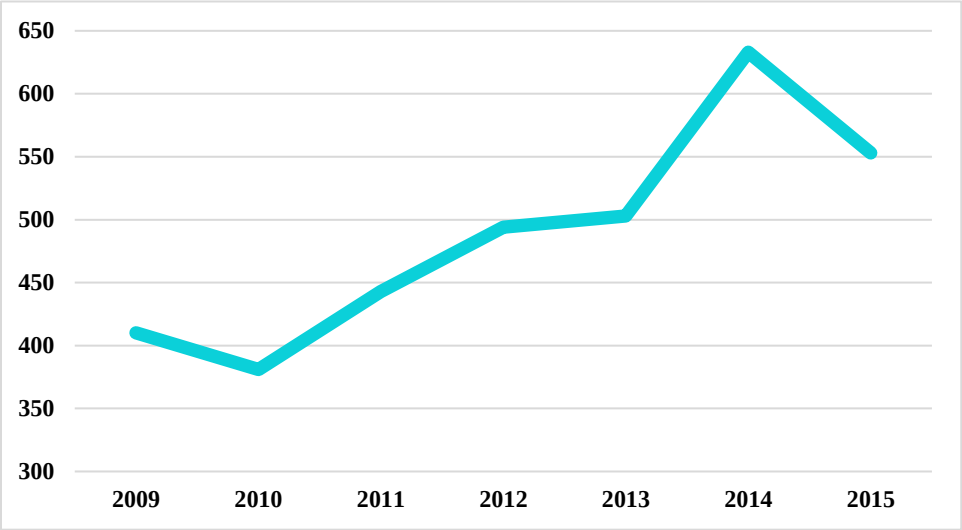

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Broj vezova je na početku promatranog razdoblja, u 2009. godini iznosio 1789, a već je do 2012. napredovao na više od 2000 vezova i to 2238. U 2013. godini dogodio se osjetan pad, no nakon toga slijedi oporavak i najbolja godina (2332 vezova u 2014.). Pad, ali ovog puta mali,

ponovno se dogodio u 2015. godini, no količina vezova je ostala na prilično visokoj razini od 2290.

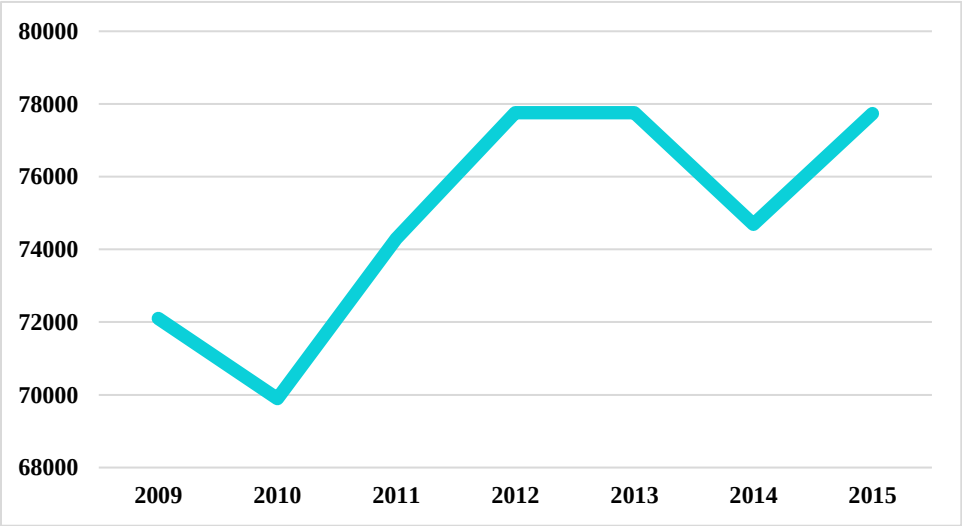
Graf 9: Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu SDŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu također je porastao. U 2009. bilo je 410 takvih mjesta, a u 2010. još i manje, 381. Krenuo je postepeni rast koji je kulminirao 2014. godine kada je bilo 633 mjesta za smještaj plovila na kopnu, a osjetan pad dogodio se u 2015. Tada je ova brojka iznosila 553.

Graf 10: Površina prostora na kopnu u SDŽ (2009. – 2015.), u m^2

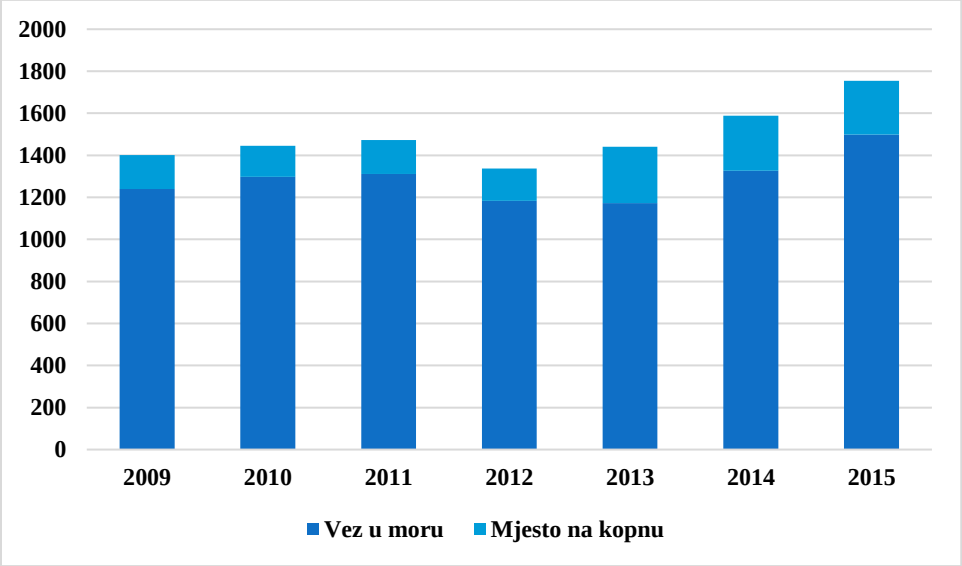

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Površina prostora na kopnu oscilirala je na razini od oko 70 000 m^2 do oko 78000 m^2. Početkom promatranog razdoblja (2009. godina) ova veličina iznosila je oko 72 000 m^2. Najveća je bila upravo tijekom 2012. i 2013., a na neznatno manjoj razini je i tijekom 2015. U razdoblju između

2012. i 2015. godine jedino se mali pad dogodio u 2014. kada je površina prostora na kopnu luka nautičkog turizma SDŽ iznosila manje od 75000 m^2.

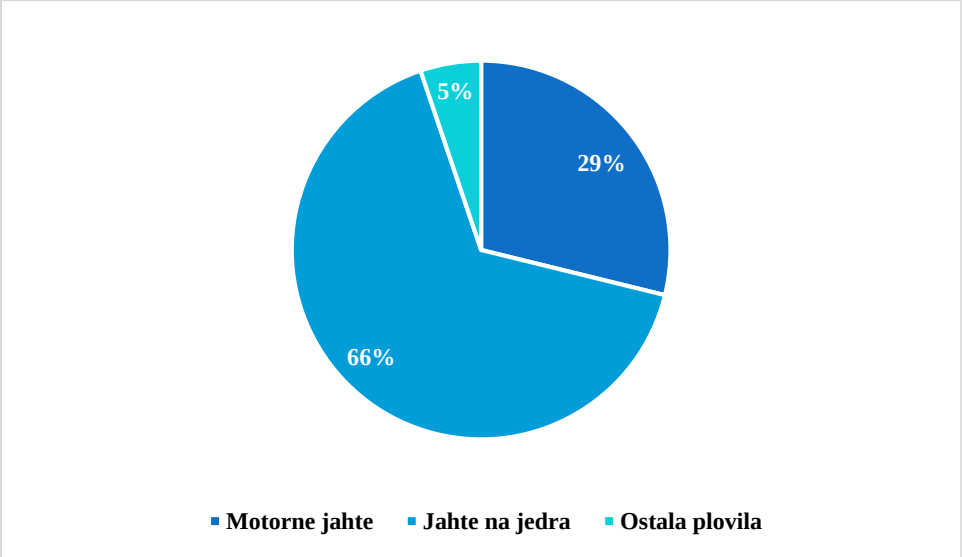
Graf 11: Broj plovila na stalnom vezu u SDŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

I kod broj plovila na stalnom vezu u lukama SDŽ uočljiv je trend rasta u razdoblju od 2009. do 2015. godine uz veće i manje oscilacije. Najviše je plovila bilo u 2015. godini, čak 1755., a u odnosu na početno promatrano razdoblje iz 2009. godine (kada je bilo oko 1400 plovila) to je napredak od 25% u relativnim terminima. Iz Grafa 12 (koji se nalazi ispod teksta) uočljivo je da su u strukturi plovila na stalnom vezu u SDŽ najviše zastupljene jahte na jedra koje čine dvije trećine, tj. 66% ukupne strukture. Na motorne jahte otpada 29% ukupne strukture, a na ostala plovila tek 5%.

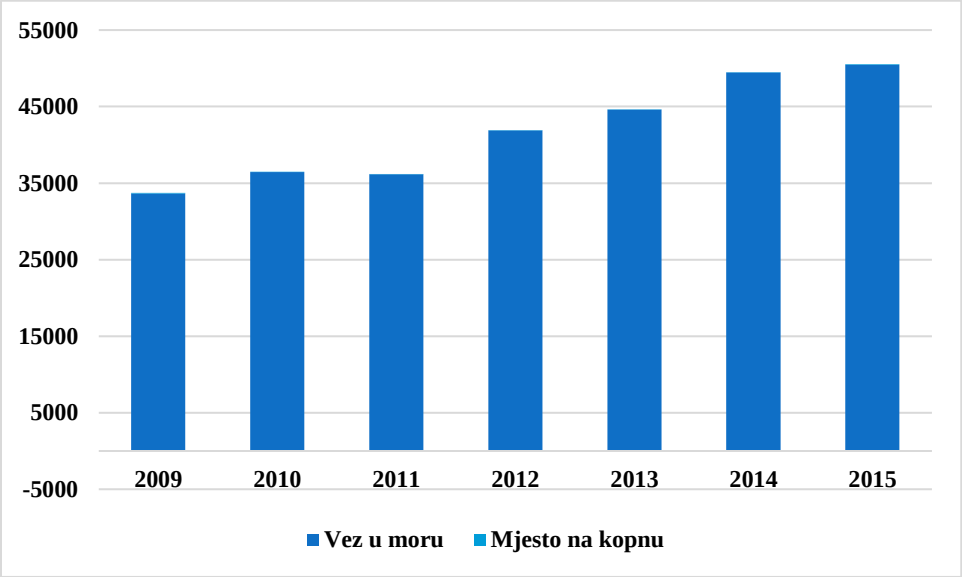
Graf 12: Struktura plovila na stalnom vezu u SDŽ (2015.)

Izvor: DZS (2016)

U nastavku slijedi analiza plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma SDŽ.

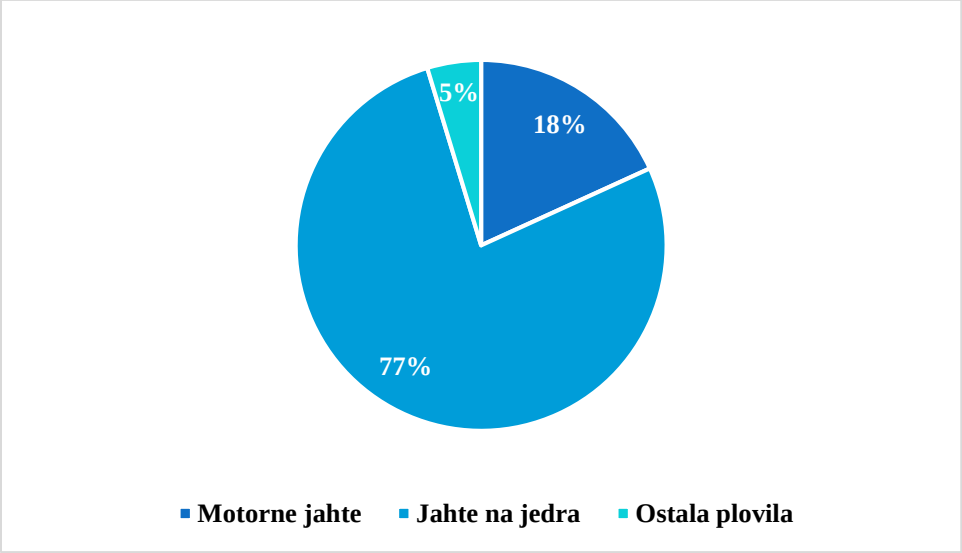
Graf 13: Broj plovila u tranzitu u SDŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Broj plovila u tranzitu u Splitsko-dalmatinskoj županiji u razdoblju od 2009. do 2015. u stalnom je porastu. U prvoj godini promatranog razdoblja (2009.) bilo je preko 33 000 plovila, a do kraja razdoblja brojka je konstantno, bez ijedne godine pada, rasla te se popela na preko 50 000 tisuća što predstavlja relativan rast od oko 50%. Iz Grafa 13 se može primijetiti da plovila za koja je korišteno mjesto na kopnu zanemariva u odnosu na plovila za koja je korišten vez u moru te ih je čak gotovo i nemoguće vizualno uočiti.

Graf 14: Struktura plovila u tranzitu u SDŽ (2015.)

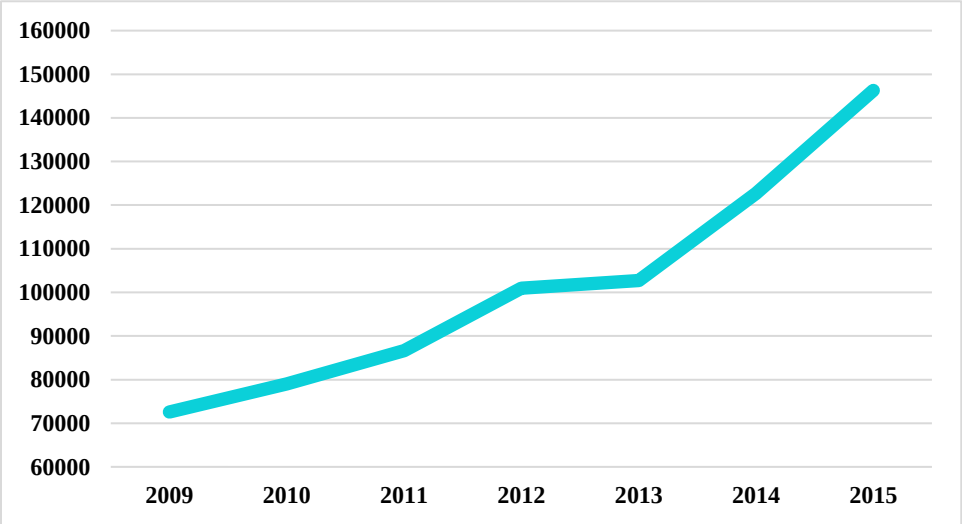

Izvor: DZS (2016)

Što se tiče strukture plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma Splitsko-dalmatinske županije, u 2015. godini dominantne su bile jahte na jedra s više od tri četvrtine udjela (čak

77%). Na motorne jahte otpada četiri puta manja struktura (koja čini 18%), a ostala plovila zastupljena su s neznatnih 5%.

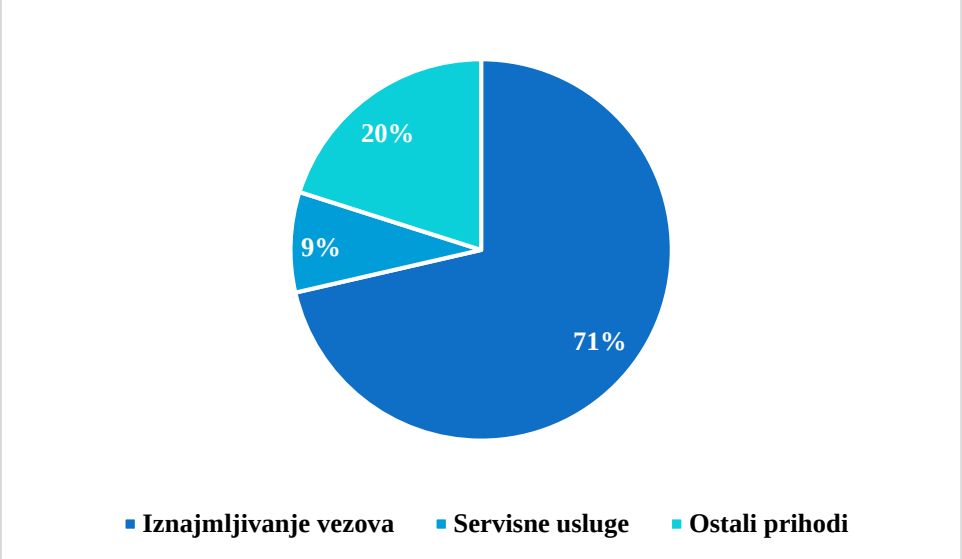
Graf 15: Ostvareni prihod luka nautičkog turizma SDŽ (2009. – 2015.), tis. kuna

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Jedan od najevidentnijih pokazatelja rasta i napretka nautičkog turizma u lukama Splitsko-dalmatinske županije svakako su prihodi luka nautičkog turizma. Oni su se od početka promatranog razdoblja (2009. godine) udvostručili i porasli za više od 100% do kraja razdoblja. U 2009. iznosili su 72,6 milijuna kuna, a u 2015. su porasli od 146,3 milijuna kuna.

Graf 16: Struktura prihoda luka nautičkog turizma SDŽ (2015.)

Izvor: DZS (2016)

Kada je u pitanju struktura prihoda luka nautičkog turizma SDŽ, u rekordnoj, 2015. godini, najviše je prihoda stiglo od iznajmljivanja vezova. Petina, odnosno 20% svih prihoda otpada na ostale prihode, a 9% je došlo od servisnih usluga.

4.2.2. Marine u Splitsko-dalmatinskoj županiji

U Tablici 6 prikazan je popis kategoriziranih marina u Splitsko-dalmatinskoj županiji na dan 02.10.2015. sukladno kategorizaciji Ministarstva turizma. Kategorija marine kreće se od 1 do 5 sidra (5 sidra jest najveća kategorija). U Tablici 6 su prikazani objekt i kategorije, sjedište objekta (ulica i mjesto), subjekt (koji posluje s objektom, naziv, ulica i mjesto) te broj suhih vezova, vezova u moru i ukupno.

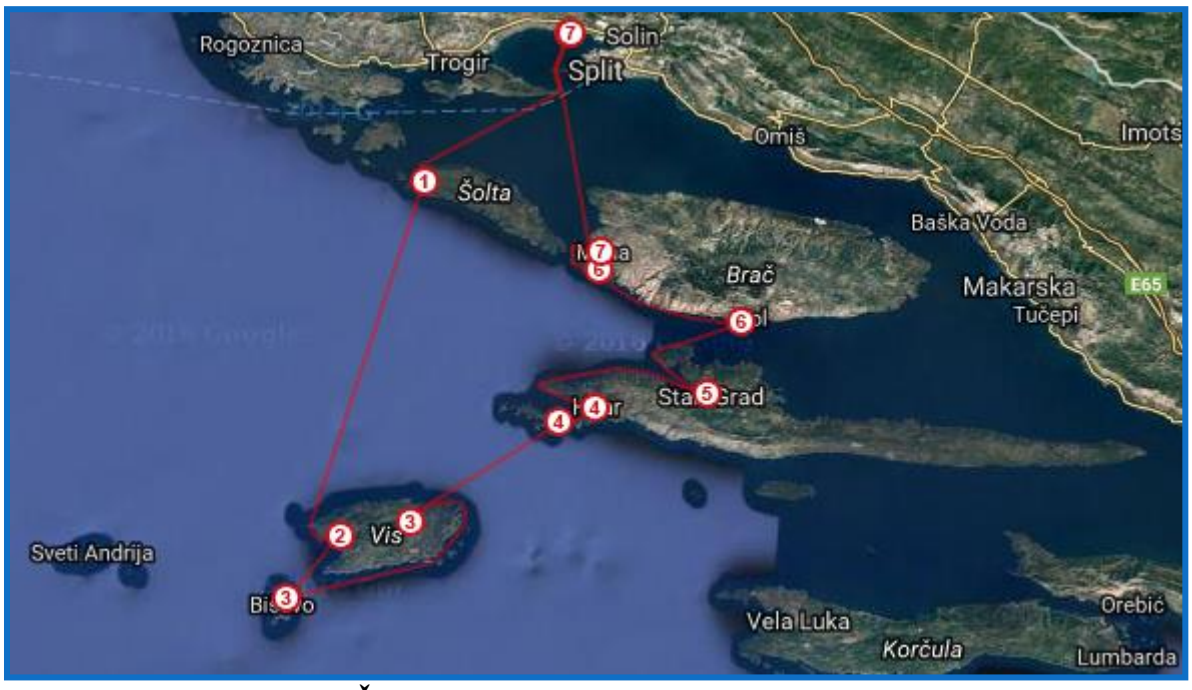
Tablica 6: Popis kategoriziranih marina u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Objekt i kategorija	Sjedište objekta *(ulica i mjesto)*	Subjekt *(koji posluje s objektom, naziv, ulica i mjesto)*	Broj smještajnih jedinica		
			Suhih vezova	Vezova u moru	Ukupno
1					
2			**252**	**606**	**858**
ACI marina Milna	Milna, o. Brač 21405 Milna	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija	15	185	200
ACI marina Trogir	21220 Trogir	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija	60	180	240
ACI marina Vrboska	Vrboska 21450 Hvar	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija	30	85	115
Marina Baotić	Ulica Don Petra Špike 2/a 21220 Seget Donji	NAUTIČKI CENTAR TROGIR d.o.o. Maksimirska 282, 10000 Zagreb, Hrvatska	90	23	113
Marina Trogir	Put brodograditelja 16 21220 Trogir	SERVISNI CENTAR TROGIR d.o.o. Put brodograditelja 16, 21220 Trogir, Hrvatska	57	133	190
3				**462**	**462**
ACI marina Palmižana	Pakleni otoci 21450 Hvar	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija		164	164
Lav	21312 Podstrana	GRAND MARINA LAV d.o.o. 21312 Podstrana, Hrvatska		74	74
Tučepi	Kraj 39a 21325 Tučepi	TUČEPI d.o.o. Kraj 39a, 21325 Tučepi, Hrvatska		150	150
Vlaška	Uvala Vlaška 21405 Milna	MILNA INVEST d.o.o. Milna, 21405 Milna, Hrvatska		74	74
4			**30**	**355**	**385**
ACI marina Split	Uvala Baluni bb 21000 Split	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija	30	355	385
5					

Izvor: MINT (2015)

4.2.3. Nautičke rute Splitsko-dalmatinske županije

U ovom dijelu prikazane su neke od potencijalnih nautičkih ruta Splitsko-dalmatinske županije. Ruta preporučena od Croatia Yachting (2016), prikazana je na Slici 5.

Slika 5: Nautička ruta SDŽ (Croatia Yachting)
Izvor: Croatia Yachting (2016)

Polazak rute je iz marine Kaštela, a obuhvaća sljedeće prikazane točke na Slici 5, a prezentirane u Tablici 7.

Tablica 7: Točke nautičke rute SDŽ

1	Split - Maslinica	**5**	Hvar - Stari Grad
1	Maslinica	**5**	Stari Grad
2	Maslinica - Komiža	**6**	Bol
2	Komiža	**6**	Stari Grad - Bol
3	Komiža - Biševo	**6**	Bol - Lučice
3	Biševo - Vis	**6**	Lučice
3	Biševo	**7**	Milna
3	Vis	**7**	Lučice - Milna
4	Vis - Palmižana	**7**	Milna - Kaštela
4	Palmižana	**7**	Kaštela

Izvor: Croatia Yachting (2016)

Dakle, ruta kreće iz Splita (Kaštela ili Trogira). Prva točka je Maslinica, potom se ide u Komižu pa na Biševo i Vis (treća točka). Nakon toga odredište u vidu četvrte točke je Palmižana. Peta

točka su Hvar i Stari Grad. Šesta točka je Bol na Braču, pa potom Lučice. Na Braču se nalazi i sedma točka (Milna) te na kraju tura završava u Kaštelima.

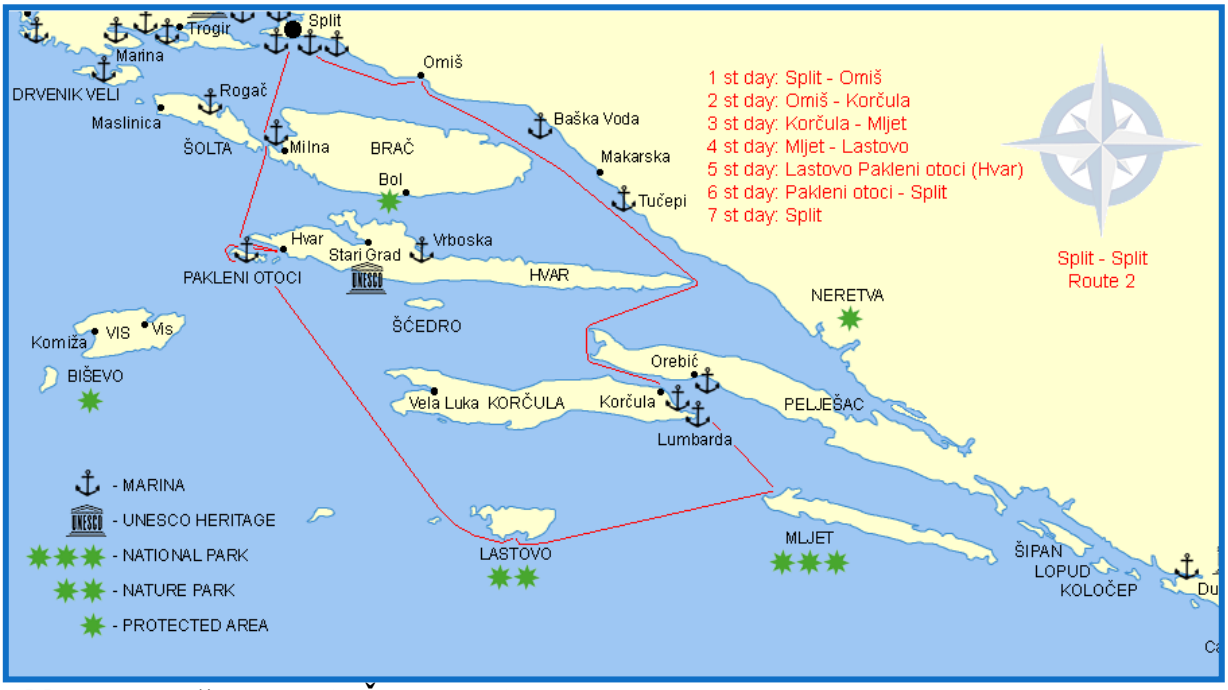
U nastavku su prikazani primjeri nautičkih ruta u Splitsko-dalmatinskoj županiji sukladno sugestijama Artea Charter (2016).

Slika 6: Nautička ruta SDŽ (Artea Charter 1)
Izvor: Artea Charter (2016)

Ruta na Slici 6 kreće iz Splita, potom se ide u Milnu pa iz Milne u Stari Grad. Potom iz Starog Grada na Paklene otoke pa na Vis. Iz Visa se ide u Komižu te potom natrag u Split.

Na Slici 7 i Slici 8 (na idućoj stranici) prikazana su još dva prijedloga Artea Chartera (2016) kao mogućnosti nautičkih ruta u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Na Slici 7 se nalazi ruta prema kojoj se prvi dan polazi iz Splita pa ide za Omiš. Drugi dan se ide iz Omiša na Korčulu pa potom na Mljet odakle slijedi odlazak na Lastovo. S Lastova se odlazi na Paklene otoke odakle se vraća natrag u Split. U konačnici, na Slici 8 dan je primjer nautičke rute gdje se polazi iz Kaštela te se ide za Milnu. Iz Milne na otoku Braču odlazi se na Paklene otoke drugi dan. S Paklenih otoka treći dan se ide na otok Vis pa potom s Visa na Kornate (četvrti dan). Nakon Kornata, peti dan odlazi se na Kaprije odakle se polazi za Trogir te se iz Trogira ponovno dolazi u Kaštela.

Slika 7: Nautička ruta SDŽ (Artea Charter 2)
Izvor: Artea Charter (2016)

Slika 8: Nautička ruta SDŽ (Artea Charter 3)
Izvor: Artea Charter (2016)

4.3. Nautička infrastruktura Šibensko-kninske županije

U pomorskoj infrastrukturi Šibensko-kninske županije iznimnu važnost ima luka Šibenik koja je jedna od najstarijih i najbolje zaštićenih luka na hrvatskoj obali Jadrana. Nalazi se u potopljenom ušću rijeke Krke i posjeduje prirodnu zaštitu od utjecaja valova i vjetra. Izgradnjom terminala za rasute terete 1982. specijalizirala se za pretovar sirovih fosfata i umjetnog gnojiva. Prema podacima Lučke uprave Šibenik, ukupan broj uplovljavanja iz stranih luka u 2007. iznosio je 158 brodova (123 teretna i 35 putničkih) brodova. U 2008. uplovilo je 237 brodova (164 teretna i 73 putnička). Putnički brodovi većinom su dolazili iz hrvatskih luka, a deset ih je došlo iz Venecije. Daljnji rast putničkog prometa omogućit će se proširenjem lučkih kapaciteta jer su postojeći odavno ograničavajući faktor lučkog razvoja. Pomorski putnički promet odvija se s dvije lokacije: glavnina putničkog prometa prema otocima u šibenskom arhipelagu odvija se preko gata Krka, koji se nalazi u samom centru Šibenika, dok se trajektni promet odvija s gata Vrulje (RERA ŠKŽ, pp. 98).

Prema važećim mjerilima o razvrstavanju luka, na području Šibensko-kninske županije za javni promet nalaze se (prema Prostornom planu Šibensko-kninske županije) (RERA ŠKŽ, pp.99):

- jedna luka od osobitog gospodarskog interesa za RH,
- dvije luke od županijskog značaja (Šibenik i Vodice),
- dvadeset dvije luke lokalnog županijskog značaja.

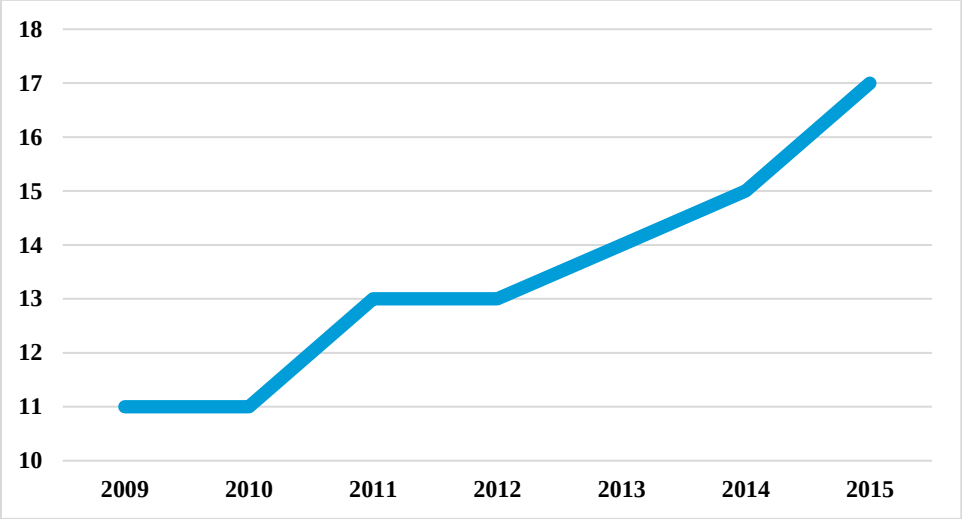
Luke posebne namjene su:

- osamnaest luka nautičkog turizma,
- šest športskih luka,
- ribarska luka u Tribunju,
- tri brodogradilišta.

4.3.1. Pokazatelji nautičke infrastrukture Šibensko-kninske županije

U nastavku su prikazani pokazatelji nautičke infrastrukture za Šibensko-kninsku županiju. Broj luka nautičkog turizma u posljednjih sedam godina je u konstantnom porastu. Tako je 2009. u Šibensko-kninskoj županiji bilo 11 luka nautičkog turizma, a u 2015. taj broj je narastao na 17.

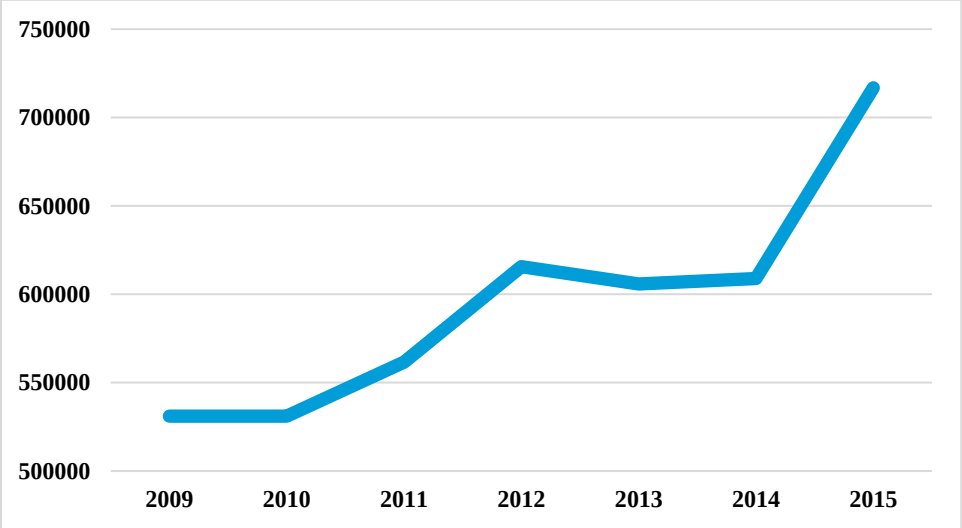
Graf 17: Broj luka nautičkog turizma u ŠKŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Površina akvatorija također se znatno povećala tijekom posljednjih godina. Na početku promatranog razdoblja, u 2009. godini iznosila je 531 059 m^2 da bi do 2015. uznapredovala do veličine od 716 812 m^2 što predstavlja povećanja u relativnim terminima za oko 35%. Najveći napredak dogodio se upravo u posljednjoj godini dana kada je površina akvatorija povećana za preko 100 000 m^2.

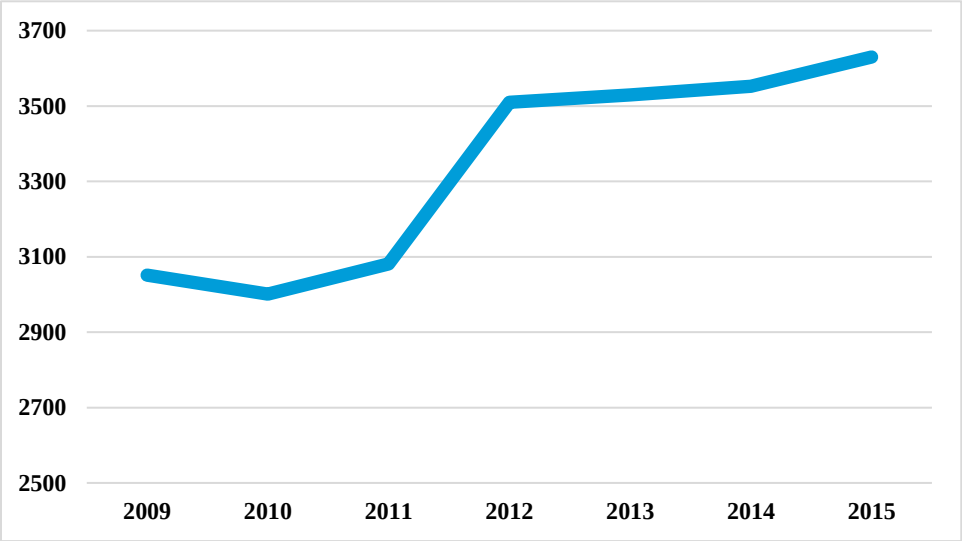
Graf 18: Površina akvatorija u ŠKŽ (2009. – 2015.), u m^2

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Na idućem Grafu 19, može se uočiti i da se broj vezova povećavao tijekom razdoblja. U 2009. je bilo 3051 vezova, a taj broj se smanjio za 50 vezova. Od tada je u konstantnom porastu, a poglavito strelovit napredak ostvaren je u 2012. kada je broj vezova povećan za preko 400 u samo jednoj godini. Do 2015. broj vezova se povećao na 3630.

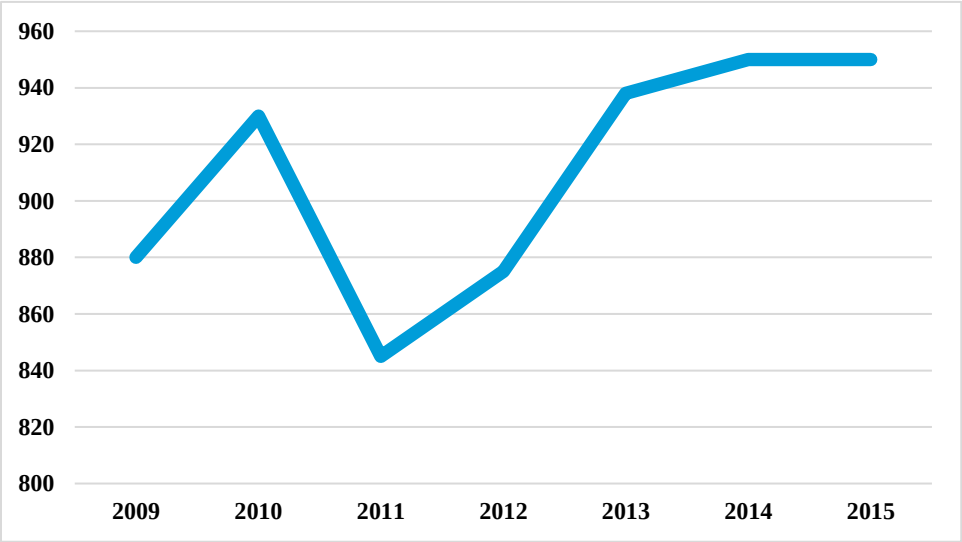
Graf 19: Broj vezova ŠKŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu rastao je do 2010. da bi se značajno smanjio u 2011. S oko 930 mjesta, brojka je pala na oko 840. No, od 2011. slijedi konstantan rast koji se poglavito osjetio u 2012. i 2013. godini kada je premašena i brojka iz 2011. U 2014. je ostvaren blagi rast, a u 2015. brojka je ostala ista i trenutno u Šibensko-kninskoj županiji ima 950 mjesta za smještaj plovila na kopnu.

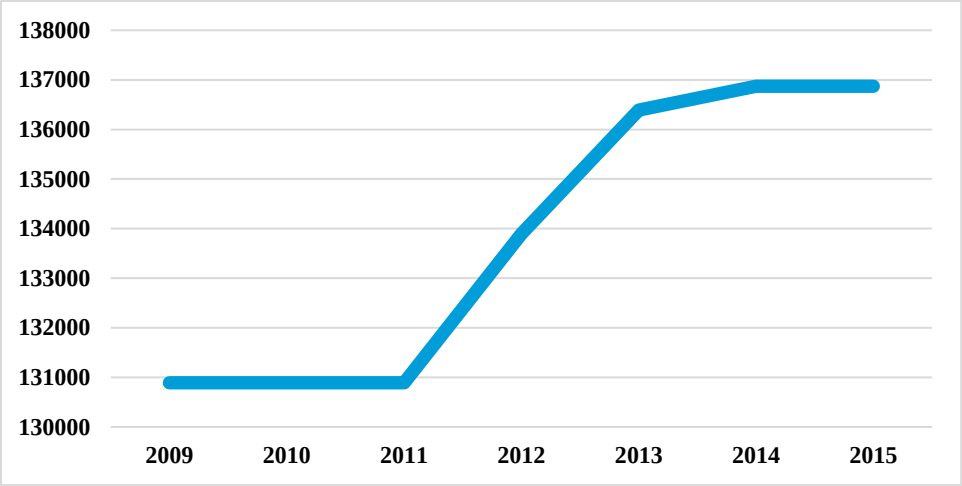
Graf 20: Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu ŠKŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Površina prostora na kopnu, kako se može vidjeti na Grafu 21, je od 2009. do 2011. iznosila 130 891 m^2. U 2012. površina prostora na kopnu u Šibensko-kninskoj županiji povećana je za dodatnih 30 000 m^2 te je iznosila 133 891 m^2. Nastavljeno je proširivanje prostora sve do 2014. od tada prostor na kopnu ima površinu od 136 872 m^2.

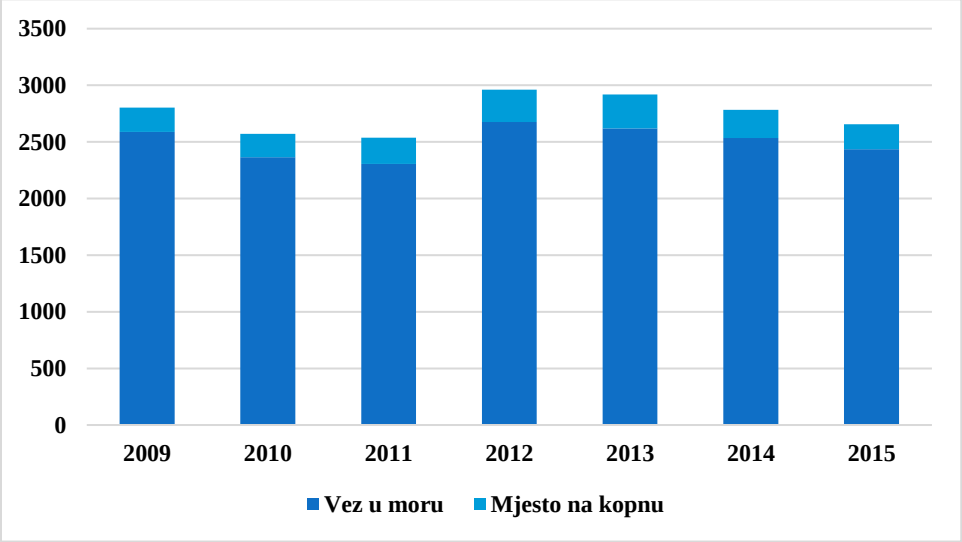
Graf 21: Površina prostora na kopnu u ŠKŽ (2009. – 2015.), u m^2

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Na Grafu 22 prikazan je broj plovila na stalnom vezu u Šibensko-kninskoj županiji u razdoblju 2009. do 2015. Uočljivo je da dominiraju plovila koja su na vezu u moru u odnosu na plovila koja su na mjestu na kopnu u strukturi ukupnog broja plovila na stalnom vezu. Također, generalno, broj plovila na stalnom vezu oscilira. Tijekom 2009. taj broj je iznosio 2802 da bi padao do 2011. (kada je iznosio 2537). U 2012. doseže najveće granice do sada te dolazi blizu brojke od 3000, preciznije bilo je 2962 plovila. Od tada ponovno opada te je u 2015. bilo 2656 plovila na stalnom vezu u Šibensko-kninskoj županiji.

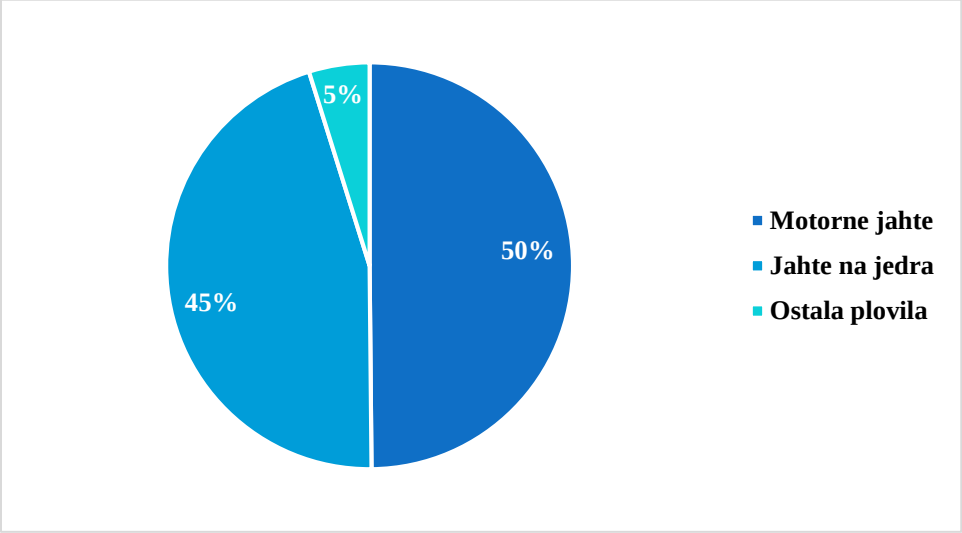
Graf 22: Broj plovila na stalnom vezu u ŠKŽ (2009. – 2015.)

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Kada je u pitanju struktura vrste plovila na stalnom vezu u Šibensko-kninskoj županiji, iz Grafa 23 se može primijetiti da je u 2015. udio motornih jahti (50%) i jahti na jedra (45%) bio podjednak, a ostalih plovila je bilo 5%.

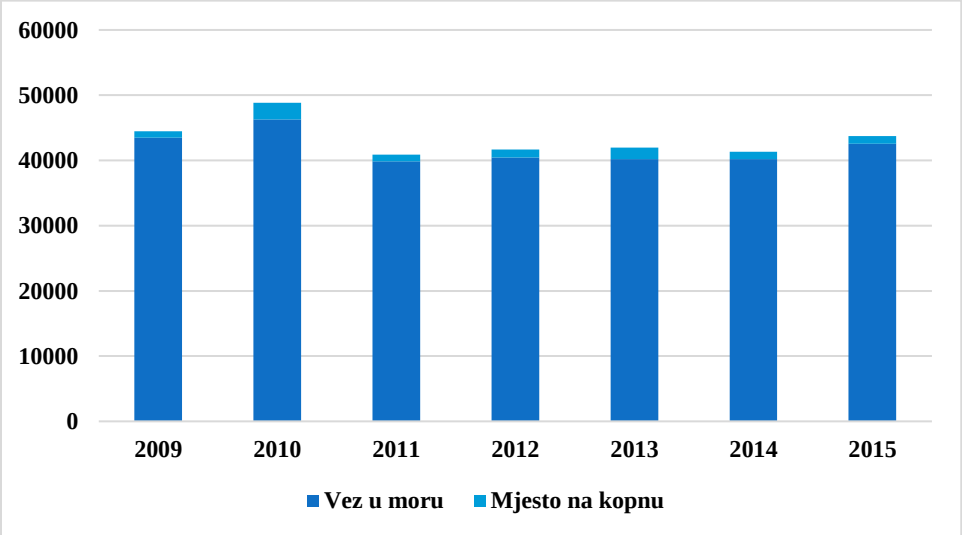
Graf 23: Struktura plovila na stalnom vezu u ŠKŽ (2015.)

Izvor: DZS (2016)

Kretanje broja plovila u tranzitu u Šibensko-kninskoj županiji za razdoblje od 2009. do 2015. prikazano je na Grafu 24. Može se uočiti da plovila u tranzitu koja su na vezu u moru su iznimno dominanta u odnosu na polovila koja su na mjestu na kopnu, te je tijekom cijelog promatranog razdoblja, udio plovila u tranzitu koja imaju mjesto na kopnu gotovo zanemariv. Ukupan broj plovila u tranzitu u ŠKŽ je najveći bio u 2010. kada je bilo 48 849 takvih plovila. Taj broj osjetno pada 2011. (iznosi 40 899) te je od tada na približno istoj razini tijekom svih godina. Tek u 2015. se događa osjetniji napredak i broj polovila u tranzitu prošle godine je bio 43719.

Graf 24: Broj plovila u tranzitu u ŠKŽ (2009. – 2015.)

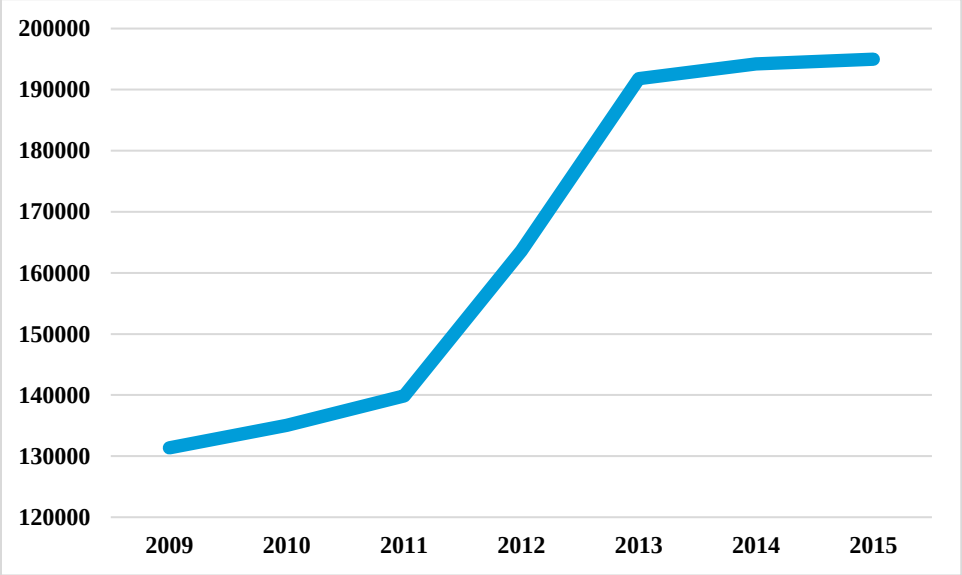

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Ostvareni prihod luka nautičkog turizma u Šibensko-kninskoj županiji u razdoblju od 2009. do 2015. u konstantom je rastu. Prihodi su na početku promatranog razdoblja, u 2009. iznosili 131,3 milijuna kuna. Najveći rast ostvaren je tijekom 2011. i 2012. godine pa su se prihodi do

2013. popeli na iznos od 191,8 milijuna kuna. Na kraju promatranog razdoblja, u 2015. iznosili su 194,9 milijuna kuna. U odnosu na 2009. prihodi su porasli za gotovo polovicu, tj. 48,7%.

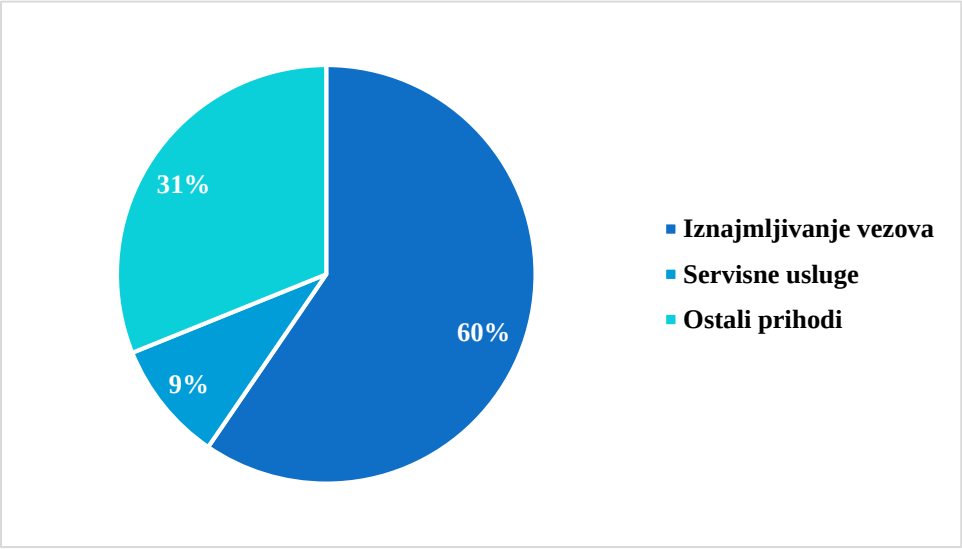
Graf 25: Ostvareni prihod luka nautičkog turizma ŠKŽ (2009. – 2015.), tis. kuna

Izvor: DZS (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Struktura prihoda luka nautičkog turizma u Šibensko-kninskoj županiji u 2015. godina prikazana je na Grafu 26. Uočava se da je dominantna stavka u strukturi prihoda iznajmljivanje vezova, čak 60%. Manji dio prihoda, 9%, se odnosi na servisne usluge dok 31% prihoda otpada na servisne usluge.

Graf 26: Struktura prihoda luka nautičkog turizma ŠKŽ (2015.)

Izvor: DZS (2016)

4.2.2. Marine u Šibensko-kninskoj županiji

U Tablici 8 nalazi se popis kategoriziranih marina u Šibensko-kninskoj županiji na dan 02.10.2015. sukladno kategorizaciji Ministarstva turizma. U Tablici 8 su prikazani objekt i kategorije, sjedište objekta (ulica i mjesto), subjekt (koji posluje s objektom, naziv, ulica i mjesto) te broj suhih vezova, vezova u moru i ukupno. Zanimljivo, u Šibeniku se nalazi jedina marina u RH koja posjeduje najvišu kategoriju od 5 sidara.

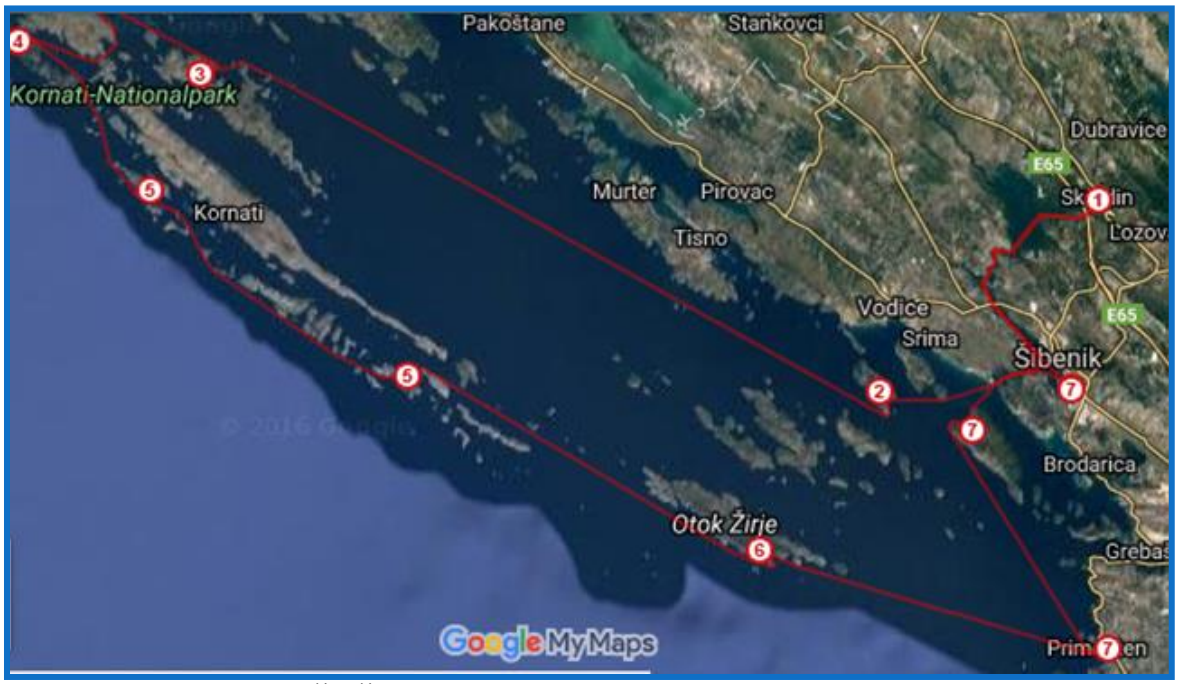
Tablica 8: Popis kategoriziranih marina u Šibensko-kninskoj županiji

Objekt i kategorija	Sjedište objekta *(ulica i mjesto)*	Subjekt *(koji posluje s objektom, naziv, ulica i mjesto)*	Broj smještajnih jedinica		
			Suhih vezova	Vezova u moru	Ukupno
1			**80**	**270**	**350**
Tribunj	Jurjevgradska 2 22212 Tribunj	DANUVIUS MARINA d.o.o. Jurjevgradska 2, 22212 Tribunj, Hrvatska	80	270	350
2			**387**	**1185**	**1572**
ACI marina Jezera	Jezera 22243 Murter	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija	60	200	260
ACI marina Vodice	Artina bb 22211 Vodice	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija	55	382	437
Betina	Betina, N. Škevina bb 22243 Murter	BRODOGRADILIŠTE I MARINA d.o.o., N. Škevina bb, 22243 Murter, Hrvatska	60	180	240
Kremik	Splitska 24 22202 Primošten	MARINA KREMIK d.o.o. Bana J. Jelačića 16, 22202 Primošten, Hrvatska	200	393	593
Zaton	Dobri Dolac bb 22215 Zaton	ŽIŽA d.o.o. Trg Gabrijela Cvitana bb, 22215 Zaton, Hrvatska	12	30	42
3			**300**	**1130**	**1430**
ACI marina Piškera	o. Ponitula Vela 22243 Murter	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija		120	120
ACI marina Skradin	22222 Skradin	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija		200	200
ACI marina Žut	o. Žut 22243 Murter	ADRIATIC CROATIA INTERNATIONAL CLUB d.d. Maršala Tita 223, 51410 Opatija		120	120
Hramina	Put Gradine bb 22243 Murter	MARINA HRAMINA d.o.o. Medarska 69, 10000 Zagreb, Hrvatska	250	450	700
Solaris	22000 Šibenik	SOLARIS d.d. Hotelsko naselje Solaris bb, 22000 Šibenik, Hrvatska	50	240	290
4					
5				**79**	**79**

Izvor: MINT (2015)

4.2.3. Nautičke rute Šibensko-kninske županije

Prezentirane su neke od potencijalnih nautičkih ruta Šiensko-kninske županije. Ruta preporučena od Croatia Yachting (2016), prikazana je na Slici 9.

Slika 9: Nautička ruta ŠKŽ (Croatia Yachting)
Izvor: Croatia Yachting (2016)

Polazak rute je iz marine Kaštela, a obuhvaća sljedeće prikazane točke na Slici 5, a prezentirane u Tablici 7.

Tablica 9: Točke nautičke rute ŠKŽ

1	Šibenik - Skradin	**5**	NP Kornati
1	Skradin	**5**	NP Kornati - Ravni Žakan
2	Skradin - Tijašnica uvala	**5**	Ravni Žakan
2	Tijašnica uvala	**6**	Ravni Žakan - Stupica Vela
3	Tijašnica uvala - Žut	**6**	Stupica Vela
3	Žut	**6**	Stupica Vela - Primošten
4	Žut - Sali	**7**	Primošten
4	Sali	**7**	Primošten - Zlarin
4	Sali - Telašćica	**7**	Zlarin
4	Telašćica	**7**	Zlarin - Šibenik
5	Telašćica – NP Kornati	**7**	Šibenik

Izvor: Croatia Yachting (2016)

Dakle, ruta kreće iz Šibenika. Prva točka je Skradin pa se ide u uvalu Tijašnica, a onda na otok Žut (treća točka). Potom se pristaje u općinu Sali na Dugom otoku. Slijedi Telašćica pa kao peta točka nacionalni park Kornati. Nakon toga slijedi pristajanje na nenaseljeni otočić Ravni Žakan te se plovidba nastavlja do uvale Stupica Vela odakle se odlazi za Primošten. Iz Primoštena se posjećuje otok Zlarin te potom slijedi povratak u Šibenik.

U nastavku su prikazani primjeri nautičkih ruta u Splitsko-dalmatinskoj županiji sukladno sugestijama Artea Charter (2016).

Slika 10: Nautička ruta ŠKŽ (Artea Charter 1)
Izvor: Artea Charter (2016)

Na Slikama 10, 11 i 12 ponuđena su još tri primjera nautičkih ruta u Šibensko-kninskoj županiji. Primjer rute na Slici 10 kreće iz Šibenika te se odlazi na otok Kaprije prvi dan. Potom se odlazi u park prirode Telašćicu, a odakle se ide u nacionalni park Kornate treći dan. Odatle slijedi odlazak na otok Vis. Peti dan iz Visa se ide u Primošten. Potom se šesti dan odlazi iz Primoštena u Skradin te posljednji, sedmi dan, slijedi povratak u Šibenik. Na Slici 11 dan je još jedan primjer rute koja polazi iz Šibenika. Iz Šibenika se odlazi za Skradin, a onda se drugi dan ide na Drvenik Veli. S Drvenika se odlazi u Stari Grad na otoku Hvaru, a nakon toga slijede Pakleni otoci. Peti dan se ide za grad Vis (na otoku Visu). Šesti dan slijedi povratak u Šibenik gdje ruta završava sedmi dan. Kao posljednji primjer nautičke rute prikazana je ruta s polaskom iz Primoštena. Prvi dan se ide za Šibenik. Iz Šibenika se odlazi u Skradin drugi dan. Potom se

treći dan odlazi na otok Žut. Četvrti dan ruta se nastavlja prema parku prirode Telašćica. Nakon toga slijedi posjeta nacionalnom parku Kornati (peti dan), a šesti dan je u planu pristajanje u luku na otoku Zlarin. Sa Zlarina slijedi povratak u Primošten posljednji, sedmi dan rute.

Slika 11: Nautička ruta ŠKŽ (Artea Charter 2)
Izvor: Artea Charter (2016)

Slika 12: Nautička ruta ŠKŽ (Artea Charter 3)
Izvor: Artea Charter (2016)

4. ZAKLJUČAK

Nautički turizam jest specifični segment turizma koji je veoma globalno atraktivan te u svijetu bilježi kontinuirano visoke, pa čak i dvoznamenkaste stope rasta. Zbog svog geoprometnog položaja i s jednom od najrazvedenijih obala na svijetu, ugodne klime i pogodnih vjetrova, Hrvatska je već danas jedna od poželjnijih nautičkih destinacija na svijetu na što se potvrda nalazi u konstantno rastućim rezultati poslovanja u nautičkom turizmu. Potencijal za nautički turizam u Hrvatskoj leži u svih šest županija Jadranske Hrvatske, ali veliki dio tog prirodnog bogatstva nalazi se na području srednje Dalmacije. Dvije županije srednje Dalmacije: Splitsko-dalmatinska i Šibensko-kninska ističu se svojim ogromnim potencijalom za razvoj nautičkog turizma. Ove dvije županije već su u vrhu pri generiranju prihoda od nautičkog turizma međutim kaskaju prema broju luka nautičkog turizma u odnosu na, primjerice Primorsko-goransku i Zadarsku županiju.

Dakle, evidentno je da ponuda trenutno ne udovoljava potražnji i ovakvi rezultati nisu produkt manjka dolazaka megakruzera ili krstarenja malim domaćim kruzerima, štoviše, potražnja raste. Razlog je nepovoljno investicijsko okruženje. Ipak, bez obzira, u posljednjih sedam godina rastu svi pokazatelji nautičkog turizma (broj luka nautičkog turizma, površina akvatorija, broj vezova itd.) u županijama srednje Dalmacije i nastavak takvih trendova očekuje se i u budućnosti. Izgradnja turističke nautičke infrastrukture dugoročnog je karaktera te kvalitetno strateško planiranje jedan je od najvažnijih preduvjeta za dugoročan i održiv razvoj turizma. Stoga, kako bi se maksimizirali učinci od nautičkog turizma potrebno je i dalje ulagati te koristit sve mogućnosti koje nautički turizam pruža, ali pri tome voditi računa o održivom razvoju kako bi se koristi maksimizirale dugoročno. Trenutno postoje razne nautičke rute u srednjoj Dalmaciji, a ukoliko pokazatelji nastave raste otvarat će se još raznih mogućnosti.

LITERATURA

Knjige i publikacije

1. Gračan, D., Alkier Radnić, R., & Vizjak, A. (2006). Razvoj nautičkog turizma na mediteranu. *Pomorski zbornik, 44*(1), 123-137.
2. Horak, S., Marušić, Z. & Sever, I. (2014). Akcijski plan razvoja nautičkog turizma - Jahting. Institut za turizam, Zagreb.
3. Horak, S., Marušić, Z. & Sever, I. (2015). Akcijski plan razvoja nautičkog turizma. Institut za turizam, Zagreb.
4. Hrvatski hidrografski institut (2015). *Akcijski plan razvitka nautičkog turizma Splitsko-dalmatinske županije.* HHI.
5. Luković, T. (2007). Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje. *Ekonomski pregled, 58*(11), 689-708.
6. Luković, T., & Gržetić, Z. (2007). Nautičko turističko tržište u teoriji i praksi Hrvatske i europskog dijela Mediterana. *Hrvatski hidrografski institut, Split*.

Internet izvori

7. Artea Charter (2016). Nautičke jedriličarske rute u Hrvatskoj. Dostupno na: http://www.artea-charter.com/hr-rute.html [pristupljeno 15.09.2016.]
8. Croatia Yachting (2016). Nautičke jedriličarske rute u Hrvatskoj. Dostupno na: http://www.croatia-yachting-charter.com/hr/Vodic%20najma/jedrilicarske%20rute.aspx [pristupljeno 15.09.2016.]
9. Državni zavod za statistiku (2010). *Nautički turizam: kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2009.* Dostupno na: http://www.dzs.hr/hrv/publication/2009/4-4-5_1h2009.htm [pristupljeno 12.09.2016.]
10. Državni zavod za statistiku (2011). *Nautički turizam: kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2010.* Dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2010/04-04-05_01_2010.htm [pristupljeno 12.09.2016.]
11. Državni zavod za statistiku (2012). *Nautički turizam: kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2011.* Dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2011/04-04-05_01_2011.htm [pristupljeno 12.09.2016.]
12. Državni zavod za statistiku (2013). *Nautički turizam: kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2012.* Dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/04-03-05_01_2012.htm [pristupljeno 12.09.2016.]
13. Državni zavod za statistiku (2014). *Nautički turizam: kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2013.* Dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/04-03-05_01_2013.htm [pristupljeno 12.09.2016.]
14. Državni zavod za statistiku (2015). *Nautički turizam: kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2014.* Dostupno na:

http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/04-03-04_01_2014.htm [pristupljeno 12.09.2016.]
15. Državni zavod za statistiku (2016). *Nautički turizam: kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2015.* Dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/04-03-04_01_2015.htm [pristupljeno12.09.2016.]
16. Minstarstvo turizma (2015). Popis kategoriziranih turističkih objekata: hoteli, kampovi i marine u Republici Hrvatskoj (2. 10. 2015.). Dostupno na: http://www.mint.hr/UserDocsImages/151002_Kategorizirani-objekti.xls [pristupljeno 14.09.2016.]
17. Regionalna razvojna agencija Splitsko-dalmatinske županije (2011). *Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013.* Dostupno na: http://www.rera.hr/Portals/0/docs/javni-poziv-zrs-sdz/Razvojna%20strategija%20SD%C5%BD%202011-2013.pdf [pristupljeno 09.09.2016.]
18. Regionalna razvojna agencija Šibensko-kninske županije (2011*). Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011.-2013.* Dostupno na: http://sibensko-kninska-zupanija.hr/upload/stranice/2013/07/2013-07-18/67/dokumenti/Razvojna_strategija.pdf [pristupljeno 09.09.2016.]

POPIS TABLICA, GRAFOVA I SLIKA

Popis tablica

Tablica 1: Luke nautičkog turizma u RH (2015. godina) 11
Tablica 2: Kapacitet luka nautičkog turizma u RH (2015.) 12
Tablica 3: Broj plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.) 12
Tablica 4: Broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.) 13
Tablica 5: Ostvaren prihod luka nautičkog turizma u RH (2015.), tisuća kuna 14
Tablica 6: Popis kategoriziranih marina u Splitsko-dalmatinskoj županiji 22
Tablica 7: Točke nautičke rute SDŽ 23
Tablica 8: Popis kategoriziranih marina u Šibensko-kninskoj županiji 32
Tablica 9: Točke nautičke rute ŠKŽ 33

Popis grafova

Graf 1: Kapacitet za nautički turizam na Mediteranu (broj marina) 5
Graf 2: Luke nautičkog turizma po županijama (2015.) 11
Graf 3: Struktura broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.) 13
Graf 4: Struktura broja plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u RH (2015.) 14
Graf 5: Ostvaren prihod luka nautičkog turizma u RH (2015.), tisuća kuna 15
Graf 6: Broj luka nautičkog turizma u SDŽ (2009. – 2015.) 16
Graf 7: Površina akvatorija u SDŽ (2009. – 2015.), u m^2 17
Graf 8: Broj vezova SDŽ (2009. – 2015.) 17
Graf 9: Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu SDŽ (2009. – 2015.) 18
Graf 10: Površina prostora na kopnu u SDŽ (2009. – 2015.), u m^2 18
Graf 11: Broj plovila na stalnom vezu u SDŽ (2009. – 2015.) 19
Graf 12: Struktura plovila na stalnom vezu u SDŽ (2015.) 19
Graf 13: Broj plovila u tranzitu u SDŽ (2009. – 2015.) 20
Graf 14: Struktura plovila u tranzitu u SDŽ (2015.) 20
Graf 15: Ostvareni prihod luka nautičkog turizma SDŽ (2009. – 2015.), tis. kuna 21
Graf 16: Struktura prihoda luka nautičkog turizma SDŽ (2015.) 21
Graf 17: Broj luka nautičkog turizma u ŠKŽ (2009. – 2015.) 27
Graf 18: Površina akvatorija u ŠKŽ (2009. – 2015.), u m^2 27
Graf 19: Broj vezova ŠKŽ (2009. – 2015.) 28
Graf 20: Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu ŠKŽ (2009. – 2015.) 28
Graf 21: Površina prostora na kopnu u ŠKŽ (2009. – 2015.), u m^2 29
Graf 22: Broj plovila na stalnom vezu u ŠKŽ (2009. – 2015.) 29
Graf 23: Struktura plovila na stalnom vezu u ŠKŽ (2015.) 30
Graf 24: Broj plovila u tranzitu u ŠKŽ (2009. – 2015.) 30
Graf 25: Ostvareni prihod luka nautičkog turizma ŠKŽ (2009. – 2015.), tis. kuna 31
Graf 26: Struktura prihoda luka nautičkog turizma ŠKŽ (2015.) 31

Popis slika

Slika 1: Podjela nautičkog turizma 3
Slika 2: Industrija izgradnje brodova za nautički turizam u Europi 5
Slika 3: Geografski položaj Splitsko-dalmatinske županije na karti RH 7
Slika 4: Geografski položaj Šibensko-kninske županije na karti RH 9
Slika 5: Nautička ruta SDŽ (Croatia Yachting) 23

Slika 6: Nautička ruta SDŽ (Artea Charter 1) 24
Slika 7: Nautička ruta SDŽ (Artea Charter 2) 25
Slika 8: Nautička ruta SDŽ (Artea Charter 3) 25
Slika 9: Nautička ruta ŠKŽ (Croatia Yachting) 33
Slika 10: Nautička ruta ŠKŽ (Artea Charter 1) 34
Slika 11: Nautička ruta ŠKŽ (Artea Charter 2) 35
Slika 12: Nautička ruta ŠKŽ (Artea Charter 3) 35